

Årsberättelse om det nordiska samarbetet 2019

Till Finlands delegation
i Nordiska rådet





Stockholm, Riksdagen den 29 oktober 2019. Bild: norden.org

Omslagsbild: De nordiska samarbetsministrarna med sina delegationer i Island den 20 juni 2019. Bild: Iris Dager.

Årsberättelsen har upprättats utifrån sammanfattningar som har skickats av ministerier, organisationer och sekretariatet för det nordiska samarbetet.

Förord

Under 2019 fick Finland en ny regering och Nordiska ministerrådet under Islands ordförandeperiod en ny vision: Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region år 2030. För att nå visionen prioriteras tre områden: ett grönt Norden, ett konkurrenskraftigt Norden och ett socialt hållbart Norden.

Arbetet med visionen, som framfördes av Paula Lehtomäki, generalsekreterare för Nordiska ministerrådet sedan mars 2019, sökte ny inriktning med avstamp i de nordiska statsministrarnas målsättningar under den senaste tiden. Även det politiska slutförandet av samarbetsministrarna i juni låg i linje med Finlands nya regeringsprogram och dess många hänvisningar till den nordiska gemenskapen. Hög kompetens, innovationer och investeringar i nya transportlösningar, hållbar energiproduktion, cirkulär ekonomi och bioekonomi är alla bidragande faktorer för att nå klimatneutralitet. Integrationen i Norden fortsätter genom mobilitetsfrämjande åtgärder, gränshinderarbete, kulturutbyte och samarbete för gränsöverskridande digitalisering. Det nordiska samarbetet vilar på gemensamma värden och är ett stöd vid förändringar i det välfärdssamhälle de nordiska länderna tillsammans har byggt upp.

Islands prioriterade områden under ordförandeperioden 2019 var unga, hållbar turism och havsmiljön. Klimatförändringarna blev ett allt starkare inslag i den internationella debatten. Under Islands ledning svarade det nordiska samarbetet på bred front även på det civila samhällets oro för denna fråga. Efter regeringskiftet i Finland ordnades tre samarbetsministermöten. Ett av dem hölls i september i Edinburgh där vi mötte företrädare för den skotska regeringen och fick information om det lokala ungdomsarbetet. Det nordiska samarbetet intresserar ute i världen. Tillsammans är de nordiska länderna föregångare i mötet med de utmaningar klimatförändringarna orsakar. Det uppstår efterfrågan på nordiska lösningar i världen, oavsett om det handlar om energisamarbete eller demokrati och öppenhet.

Helsingfors den 15.4.2020

Thomas Blomqvist

Minister för nordiskt samarbete och jämställdhet

Innehållsförteckning

Förord	3
POLITISKA RIKTLINJER OCH UTRIKESÄRENDEN	5
Statsministrarnas samarbete	5
Samarbetsministrarnas samarbete	6
Samarbete inom utrikes- och säkerhetspolitik och försvar	7
Samarbete i utvecklingsfrågor	8
Regionalt samarbete: Baltikum och nordvästra Ryssland	9
Arktiskt samarbete	9
Nordisk varumärkesetablering och profilering	10
SAMARBETE PÅ NORDISKA MINISTERRÅDETS SEKTORER	11
Kultursamarbete	11
Samarbete på utbildnings- och forskningsområdet	12
Miljö och klimat	13
Närings-, energi- och regionalpolitik	15
Ekonomi- och finanssektorn	17
Fiske- och vattenbruks-, jordbruks-, livsmedels- och skogsbrukssektorn	17
Social- och hälsovårdspolitik	19
Jämställdhetssamarbete	21
Samarbete inom arbetslivet	23
Lagstiftningssamarbete och annat rättsligt samarbete	24
Digitalisering	25
ÖVRIGT NORDISKT SAMARBETE	26
Gränshinderarbete	26
Hållbar utveckling	28
Konsumentfrågor	29
Trafik	29
Gränssäkerhet	30
Invandrings- och medborgarskapsfrågor, inklusive samarbetet kring	30
invandring och flyktingar	31
Samarbete kring integrationen av invandrare och flyktingar	31
Samarbete kring räddningstjänsten	32
Polissamarbete samt polis-, tull- och narkotikasamarbete	33
Samarbete i samefrågor	34
Ungdomssamarbete	35
Främjande av svenska språket	36
BILAGOR	39
Nordiska ministerrådets budget 2019	39
Nordiska möten, seminarier och konferenser 2019	40

POLITISKA RIKTLINJER OCH UTRIKESÄRENDEN

Statsministrarnas samarbete



Angela Merkel och de nordiska statsministrarna på Viðey i Reykjavik den 20 augusti 2019.

Bild: Mary Gestrin/norden.org

I augusti 2019 antog de nordiska statsministrarna en ny vision för det nordiska samarbetet. De nordiska ländernas vision är att vara världens mest hållbara och integrerade region år 2030. Visionen styr allt samarbete med en tydlig förskjutning av tyngdpunkten mot en hållbarhets- och klimatagenda.

På Finlands initiativ samlades statsministrarna och de nordiska klimatministrarna i januari i Helsingfors och undertecknade en deklaration om koldioxidneutralitet. Målet är att öka de samnordiska satsningarna för att bekämpa klimatförändringarna och även stärka de nordiska ländernas inflytande på den internationella klimatarenan.

Statsministrarnas sommarmöte på Island besöktes av Tysklands förbundskansler Angela Merkel. Samtalen handlade särskilt om klimatförändringarna, hållbar utveckling och globala utmaningar. De nordiska statsministrarna träffade även verkställande direktörer för nordiska företag som har inkluderat målsättningar för hållbar utveckling i sin affärsverksamhet. Vid det gemensamma mötet gavs en gemensam deklaration.

I slutet av oktober deltog statsministrarna i Nordiska rådets session i Stockholm. De samlades till ett toppmöte vid Nordiska rådets plenum där huvudtemat var "Hur kan den nordiska samhällsmodellen utveckla och bidra till hållbar omställning?" Vid sitt möte behandlade statsministrarna klimatfrågor och diskuterade med representanter för nordiska ungdomar. Statsministrarna deltog även i Nordiska rådets prisutdelningsgala.

Samarbetsministrarnas samarbete

De nordiska samarbetsministrarna ledde planeringen av den nya vision som styr det nordiska samarbetet och uppföljningen av den. Visionen ”**Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region år 2030**” har tre strategiska prioriteringar; **ett grönt Norden, ett konkurrenskraftigt Norden och ett socialt hållbart Norden**. Samarbetsministrarna antog visionen vid sitt möte i juni och presenterade den för statsministrarna i augusti för godkännande.

De åtgärder som i visionen prioriteras för att lösa miljökrisen omfattar hållbar energiproduktion och klimatneutralitet, gröna transporter och gröna investeringar samt bioekonomi och cirkulär ekonomi. Visionen framhäver kunskap och innovation och skapar kontinuitet i förhållande till statsministrarnas deklarerationer under tidigare år, t.ex. deklARATIONEN om integration från 2016, om 5G från 2018 samt om klimatet och koldioxidneutraliteten från januari 2019 i Helsingfors. Andra målsättningar i visionen är deltagande och jämställdhet, samtidigt som man vill stärka den nordiska välfärden och de demokratiska värdena. Till stöd för visionen inrättades ett styrningssystem genom vilket Nordiska ministerrådets medel allt tätare allokeras till arbetet för att genomföra visionen.

I februari antog samarbetsministrarna en handlingsplan för att **främja mobiliteten** i Norden 2019–2021. Planen stärker t.ex. gränshinderarbetets ställning och framhäver gränsöverskridande digitala tjänster, genomförandet av EU-lagstiftningen samt erkännandet av examina som har avlagts i ett annat nordiskt land. Man vill göra det allt enklare för arbetstagare, företagare, studerande och andra att flytta till ett annat nordiskt land. Många av handlingsplanens praktiska projekt fokuserar på unga.

I början av året breddade Nordiska ministerrådet rådgivningstjänsten till medborgarna **Info Norden**. Den ger ny mer omfattande information och råd om nordiskt samarbete, även om t.ex. möjligheterna att ansöka om understöd, och även till personer som har frågor om hur man kan bedriva företagsverksamhet i de övriga nordiska länderna.



Samarbetsministrarna i Edinburgh i augusti 2019. Bild: norden.org

De **självstyrande områdena** i Norden, Färöarna, Grönland och Åland, deltog aktivt i verksamheten i Nordiska ministerrådets olika rådssammansättningar inom ramen för Helsingforsavtalet och i enlighet med

Ålandsdokumentet från 2007, som förordar en så fullvärdig medverkan som möjligt. De självstyrande områdenas inbördes samordning fortsatte 2019.

Samarbete inom utrikes- och säkerhetspolitik och försvar

Island var ordförande för det nordiska samarbetet (N5) under 2019. Det första N5-utrikesministermötet under Islands ordförandeskap hölls på Island den 11–12 september. Vid mötet diskuterades en eventuell ny Stoltenberg rapport, transatlantiska relationer, arktiska frågor, FN-samarbete och EU-frågor. Finland redogjorde för målsättningarna under sitt EU-ordförandeskap. Det andra utrikesministermötet hölls i samband med Nordiska rådets sessionsvecka den 30 oktober i Stockholm. Utrikesministrarna beslutade inleda en ny utredning av det nordiska utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet. Till utredare utsågs Björn Bjarnason från Island. Rapportens teman är klimatförändringarna, hybrida hot, cyberfrågor samt stärkandet och förnyandet av det multilaterala samarbetet och det internationella regelbaserade systemet.

Det nordiska försvarssamarbetet

Sverige var ordförandeland för det nordiska försvarssamarbetet, Nordefco, 2019. Verksamhetsåret var det första som fokuserade på genomförandet av det 2018 utarbetade, långsiktiga styrdokumentet för försvarssamarbetet, dvs. Vision 2025. Visionen har som mål att utifrån gemensamma säkerhetssynpunkter och genom effektivt samarbete förstärka det nationella försvaret i respektive land och ländernas förmåga att agera tillsammans under fred, kris och konflikt. Att bredda samarbetet till att omfatta även kriser och konflikter står för en ny målnivå i det nordiska försvarssamarbetet.

Det mest konkreta framsteget 2019 för att utveckla samarbetet under kriser och konflikter var ibruktageandet om Nordefcos kriskonsultationsmekanism. Via ett krypterat meddelandesystem möjliggör mekanismen informationsutbyte och dialog mellan de nordiska försvarsministrarna ifall den regionala stabiliteten, integriteten eller säkerheten är hotad. Det kan användas även för att dela åsikter och synpunkter om internationella händelser med inverkan på säkerhetsläget i de nordiska länderna eller där de nordiska länderna har ett gemensamt säkerhetsintresse. Avsikten är att tröskeln till att aktivera mekanismen ska hållas låg. Systemet användes första gången redan i januari 2020 när Sveriges försvarsminister sammankallade sina kolleger på grund av det skärpta läget i Irak.

Vid ett ministermöte i Visby i Gotland undertecknades ett avtal om samarbete inom försörjningsberedskapen genom vilket man vill stärka förutsättningarna för försvarsmaterielsamarbete under kriser och krig. Även den militära mobiliteten inom Norden tog ett steg framåt under året som gick när arrangemanget med alternativ landningsbasering (Alternate Landing Bases, ALB) utvidgades till att täcka även beväpnade flygplan. De nordiska länderna samordnade även sin verksamhet i krishanteringsoperationer.

Övningsverksamheten är ett annat gott exempel på det nära samarbetet mellan de nordiska länderna. Flygstridsövningen Arctic Challenge Exercise (ACE) ordnades för fjärde gången 2019. Den uppfyllde de krav som ställs på högintensiva internationella flygövningar (övning på s.k. flaggnivå) i tätt samarbete med Förenta staterna. Sammantaget deltog nio länder och flygövningen var den största under året i Europa. Dessutom ordnades arméövningen Northern Wind med över 10 000 deltagande soldater på gränsen mellan Finland och Sverige i januari.

Inom försvarsmateriel handlar det mest centrala projektet om ett samnordiskt stridsuniformsystem (Nordic Combat Uniform, NCU). Den länge förberedda gemensamma stridsuniformen har nått testfasen. NCU är den första nordiska upphandlingen med fyra medverkande länder. Stridsuniformsystemet anskaffas till

försvarsmakterna i Finland, Danmark, Norge och Sverige. På samnordisk basis kartläggs eventuella nya samarbetsområden inom försvarsmateriel med tanke på framtiden. De här samarbetsområdena har identifierats utifrån en nordisk s.k. benchmarkingprocess. De nordiska länderna jämför sina upphandlingsplaner och granskar om de infaller vid samma tidsperiod.

Samarbete i utvecklingsfrågor

Det nordiska samarbetet i utvecklingsbankerna

De nordiska länderna verkar i samma röstningsgrupp i Världsbanken och i de regionala utvecklingsbankerna (Afrikanska utvecklingsbanken, Asiatiska utvecklingsbanken, Latinamerikanska utvecklingsbanken). Som en helhet är utvecklingsbankerna mycket stora globala utvecklingspartners. I dessa bankers röstningsgrupper, som också har medlemmar från andra länder, är det nordiska samarbetet för att komma fram till en ståndpunkt omfattande och regelbundet.

Under 2019 kunde det nordiska samarbetet i utvecklingsbankerna tydligt ses vid den 19:e förhandlingen om tilläggsfinansiering till den Internationella utvecklingsorganisationen (IDA) som ingår i Världsbanksgruppen, vid den 15:e förhandlingen om tilläggsfinansiering till Afrikas utvecklingsfond som lyder under Afrikas utvecklingsbank samt i förhandlingen om en kapitalökning till Afrikas utvecklingsbank. Vid samtliga förhandlingar samarbetade de nordiska länderna tätt vilket resulterade i att för de nordiska länderna viktiga teman som klimatförändringarna, jämställdheten mellan könen och frågor om funktionsnedsättningar starkt betonades i slutdokumenten.

Nordiska utvecklingsfonden (NDF) stöder det globala klimatarbetet

Det huvudsakliga syftet med Nordiska utvecklingsfondens, NDF:s, verksamhet är att stödja utvecklingsländernas insatser för att begränsa klimatförändringarna och anpassa sig till dem. NDF fortsatte sin verksamhet 2019 utifrån fondens strategi som antogs 2015. I november 2019 beslutade NDF att under 2020 dra upp riktlinjer för en ny verksamhetsstrategi.

I november 2019 firade NDF också sin 30-åriga verksamhet och tio år av klimatmandat. På tio år har NDF vuxit till en betydande, innovativ och viktig internationell klimatfinansiär, vars verksamhet 2019 bedömdes av en oberoende aktör med positivt resultat. Under tio år har NDF finansierat 117 (avslutade eller pågående) klimatprojekt med ett totalvärde på 410 miljoner euro. Av dessa projekt har 83 procent varit inriktade på den offentliga sektorn i utvecklingsländer och 17 procent har varit investeringar i den privata sektorn, vars andel i NDF:s verksamhet har ökat under de senaste åren. Av NDF:s projektpartner har 84 procent utgjorts av multilaterala utvecklingsbanker. Av projekten har 21 procent handlat om begränsande av klimatförändringarna, 23 procent anpassning till klimatförändringarna och 56 procent har främjat båda. 52 procent av NDF:s projektportfölj har varit inriktad på Afrika. År 2019 fattade NDF åtta nya projektbeslut till ett värde av 40 miljoner euro. Tio projekt slutfördes under året.

Regionalt samarbete: Baltikum och nordvästra Ryssland

Nordiska ministerrådet fortsatte en aktiv samarbets- och samordningsverksamhet med de övriga nordliga regionala råden och de regionala strukturerna, inkl. EU:s Östersjöstrategi och den nordliga dimensionens politik. Det täta samarbetet med de baltiska länderna fortsatte, bl.a. genom finansiering till de ryskspråkiga mediernas verksamhet i Baltikum. Likaså fortgick mobilitetsprogrammen mellan de baltiska och nordiska länderna aktivt. Under ordförandelandet Islands ledning fortsatte samarbetet med de västra grannarna. Nordiska ministerrådet fortsatte verkställandet av det 2016 reviderade samarbetsprogrammet som genomförs i nordvästra Ryssland. Projekten finansierades via Östersjö-, Rysslands- och civilsamhällsprogrammen. Huvudtemat i dessa är miljö, hälsa och kontakterna mellan människor. Liksom under tidigare år ordnades Nordiska veckorna i S:t Petersburg. Nordiska veckorna är ett välkänt varumärke och viktigt kulturevenemang. Också leverantörssamarbetet mellan nordvästra Ryssland och de nordiska länderna främjades.

I Estland har Nordiska ministerrådets byrå aktivt lyft fram den ryskspråkiga språkminoritetens samhälleliga integration och skapat en möjlighet att utveckla verksamheten i Ida-Virumaa.

Arktiskt samarbete

Genomförandet av Nordiska ministerrådets arktiska samarbetsprogram fortgick. Det huvudsakliga målet för programmet är hållbar utveckling inom det arktiska området. Det grundar sig på målen i Agenda 2030 för hållbar utveckling och tillämpar dem i ett arktiskt sammanhang. Programmet är indelat i fyra teman: "Peoples, Planet, Prosperity, Partnerships".

Nordiska ministerrådets budget för arktiska projekt 2019 är cirka 6,9 miljoner danska kronor, dvs. 924 000 euro. Pengarna fördelas via en allmän utlysning samt utifrån medlemsländernas politiska prioriteringar. Viktiga projekt relaterade bl.a. till miljön, klimatförändringarna, ursprungsbefolkningar och ungdomar. Under Islands ordförandeperiod var det arktiska en viktig del av det nordiska samarbetet; landet gav i sitt ordförandeprogram havet och en hållbar turism i norr särskild vikt.

År 2019 övergick ordförandeskapet för Arktiska rådet från Finland till Island och inom rådets ramar och etablerad praxis fortgick samordningen av de nordiska ländernas ståndpunkter. Med beaktande av att Finland, Norge, Sverige och Danmark har för avsikt att 2020 utarbeta en ny arktisk strategi inleddes under 2019 samtal om innehållet i dessa strategier.

Nordisk varumärkesetablering och profilering

De nordiska länderna har enligt många måttstockar det bästa regionala varumärket i världen. De samnordiska profileringsarbetet lyftes upp på strategisk nivå för sex år sedan på initiativ av de nordiska statsministrarna. Profilarbetet har startat väl, instrument har utvecklats och det finns en allt bredare förståelse för profileringens betydelse.

Målet är att stärka de nordiska ländernas globala synlighet och öka deras konkurrenskraft och internationella vikt. Arbetet bygger på gemensamma nordiska värden. I den uppdaterade profileringsstrategin 2019–2021 konstateras att profileringen allt starkare ska länkas till att stödja pågående politiska mål och projekt. Profileringen stöder verkställandet av Vision 2030 antagen av Nordiska ministerrådet. År 2019 genomfördes ett flertal projekt som stöder verkställandet av visionen. Projekten lyfte fram de nordiska ländernas roll som föregångare i arbetet för att uppnå FN:s mål för hållbar utveckling.

De nordiska ambassaderna har fortsatt att genomföra gemensamma projekt via s.k. Open Call-finansieringsomgångar. Under tre år har 140 projekt i över 40 länder beviljats stöd. Under det senare halvåret 2019 förnyades finansieringsomgångarna så att ambassaderna löpande kan ansöka om små bidrag för profileringsverksamhet via Fast Track Open Call-utlysningen. Modellen med löpande ansökan och små stödbelopp har fått ett positivt mottagande på ambassaderna eftersom den ger ökad smidighet i ansökningsprocessen.

Under 2019 togs konceptet Nordic Talks fram som en ny kommunikationsform. Det handlar om ett format av typen TED Talks där man via dialog lyfter upp för de nordiska länderna viktiga teman. Samtliga Nordic Talk-samtal ges ut som podcast som kan delas och marknadsföras till en internationell publik. Samtalens teman anknyter till FN:s mål för hållbar utveckling. Samtalsserien Nordic Talks lanseras i mars 2020 i Förenta staterna.

Under 2019 fick Nordiska ministerrådet stöd för deltagandet i Nordic Climate Actions Weeks i Stockholm, som ordnades i samband med FN:s klimatmöte i Madrid (COP25).

De digitala verktygen för profileringsprojekt (<https://thenordics.com/toolbox>) och webbplatsen (thenordics.com) uppdaterades och överfördes till en ny plattform 2019.

SAMARBETE PÅ NORDISKA MINISTERRÅDETS SEKTORER

Kultursamarbete

Under 2019 inleddes planeringen av ett arbetsprogram för det nordiska kultursamarbetet 2021–2024 och diskuterades kultursamarbetets framtid i relation till Nordiska ministerrådets nya vision och prioriterade områden.

Island inledde inom kultursektorn ett treårigt prioriteringsprojekt (Plattform Gátt) som för samman de nordiska ländernas viktigaste och största kulturfestivaler. Islands teman under ordförandeperioden satte dessutom fokus på jämställdhetsfrågor, barn och unga, kvalitetsjournalistik och arktiskt samarbete.



Vissa av de konstnärliga programinslagen i Arctic Arts Summit i Rovaniemi behandlade kritiskt den arktiska politiken och kampen om det arktiska områdets naturresurser. Den norska ensemblen The Northern Assembly med musikern Amund Sjølie Sveen, dansaren Liv Hanne Haugen och kompositören Erik Stifjell uppförde sitt karnevalistiska verk *Nordting*. Verket beskriver spänningarna mellan tillväxtstäderna i söder och utnyttjandet av naturresurserna i det arktiska området. Bild: Janne Jakola.

Projektutlysningen för internationell gemensam presentation av ny nordisk kultur öppnades i november 2018 och inbjudan riktades till de nordiska beskickningarna runt om i världen. Bland de 23 projektförslag som kom in valdes i början av 2019 sex till den andra omgången och bland dessa utsågs slutligen den 29 maj 2019 *Nordic Bridges* samordnat av Harbourfront Center i Toronto att presenteras vid ett ministervideomöte. Projektet planerades pågå 2021 på olika håll i Kanada. Sammanlagt anvisades 5 miljoner danska kronor för projektet (ca 670 000 euro). De kanadensiska partnererna kan även bidra med avsevärd lokal finansiering för projektet. Dessutom beslutade ministerrådet att med ett mindre bidrag (900 000 danska kronor) stödja kulturcentret Bozars nordiska programkoncept hösten 2019. Centret ligger i Bryssel.

Finland fortsatte med den dialogserie om konst- och kulturpolitik i de arktiska områdena som Norge inlett genom att anordna det andra Arctic Arts Summit i Rovaniemi i juni 2019. Huvudarrangörerna var Lapplands universitet och Centret för konstfrämjande, Lapplands byrå i samarbete med undervisnings- och

kulturministeriet. I evenemanget deltog cirka 450 personer. De flesta deltagarna kom dels från Finland, dels från Norge och Kanada, men alla länder i det arktiska området var företrädare. Dessutom fanns deltagare från Estland, Kina, Lettland, Nederländerna, Polen, Storbritannien, Tyskland och Österrike. Republikens president Sauli Niinistö var Summitts officiella beskyddare och evenemanget ingick i Islands program som ordförande för Nordiska ministerrådet.

Samarbete på utbildnings- och forskningsområdet

Under Islands ordförandeskap var utbildnings- och forskningssektorns huvudtema FN:s internationella hållbarhetsmål, där i synnerhet de unga har haft en nyckelposition för genomförandet. Projektet "Utbildning för alla" inom utbildnings- och forskningssektorn uppmärksammar bl.a. demokrati, jämställdhet, hållbar utveckling och globalt medborgarskap. Projektet pågår fram till 2021. Dessutom fattades under 2019 beslut om att inleda en utredning om inrättandet av ett nordiskt doktorandprogram.

Nordiska ministerrådet för utbildning och forskning (MR-U) offentliggjorde sitt samarbetsprogram i oktober 2019. Programmet styr ministrarnas samarbete inom utbildning, forskning och språk från november 2019 till november 2023. Visionen är att Norden även framöver ska vara en ledande region inom kunskap och välfärd.

Ett utbildningsministermöte hölls i Reykjavik den 9 april 2019. Mötets teman var lärarnas status i samhället och de nordiska språken (ungas språkbruk).

Ämbetsmannakommittén för utbildning och forskning sammanträdde fyra gånger, och det centrala i arbetet var

- beredningen av en ny vision
- det nordiska samarbetet inom småbarnspedagogik
- sammanslagningen av programmen Nordplus och Nordic Master
- verkställigheten och uppföljningen av ordförandeskapsperiodens projekt
- omändringen till ansökningsbaserad finansiering av nordiska forskningsinstitut.

Miljö och klimat



Hållbar turism var ett av de prioriterade områdena under Islands ordförandeskap. En rad gemensamma utmaningar identifierades och man försökte hitta metoder för balans mellan ekonomisk tillväxt och naturskydd.

Bild: Bo Storränk

Genomförandet av ministerrådets nya samarbetsprogram för miljö och klimat (2019–2024) inleddes 2019. Det mesta av miljöarbetet sker inom arbetsgrupperna i sektorn. Efter omorganiseringen i början av året genomförs programmet av sex arbetsgrupper: cirkulär ekonomi, klimat och luft, kemikalier inklusive miljö och hälsa, biologisk mångfald, hav och kust och därtill miljö och ekonomi. Den sistnämnda är gemensam med finanssektorn. Arbetsgrupperna främjar det nordiska samarbetet framför allt via projektverksamhet. Projektresultaten har utnyttjats både i det nationella arbetet och i påverkansarbetet på EU- och global nivå. Efter omorganiseringen hade Finland samordningsansvaret för endast en grupp (miljö och ekonomi), men ordförandeskapet i tre arbetsgrupper.

En nordisk deklaration om koldioxidneutralitet gavs i januari 2019 på initiativ av Finlands statsminister och miljö- och klimatminister. Deklarationen har som mål att främja samnordiska satsningar för att begränsa klimatförändringarna och samtidigt även stärka de nordiska ländernas synlighet på den internationella klimatarenan. Utsläppsminskningarna utgör fokus i deklarationen, men även en ökning av kolsänkorna samt de konsumtionsrelaterade klimatutmaningarna ingår i den. De nordiska länderna lovar bland annat att främja användningen av förnybar energi, uppmuntra aktörer i den privata sektorn till klimatinsatser samt bidra till att bevara och utöka kolsänkorna. Miljö- och klimatsektorn ansvarar för genomförandet av de praktiska åtgärderna i programmet. De nordiska länderna utreder t.ex. de nordiska ländernas väg mot koldioxidneutralitet. Utredningen blir klar under 2020.

Miljö- och klimatministrarna samlades på våren i Reykjavik och på hösten i Stockholm. Utöver ministermötena ordnades i Stockholm ett samråd med Nordiska ministerrådets utskott för det hållbara Norden. Vid ministermötena diskuterades bl.a. synergier mellan bevarandet av naturens mångfald och begränsandet av klimatförändringarna, den cirkulära ekonomins ekonomiska konsekvenser samt de ungas möjligheter att påverka en omdefiniering av målen i konventionen om biologisk mångfald. Miljö- och klimatministrarna antog två deklARATIONER vid sina möten. På våren efterlyste ministrarna ett globalt avtal som effektivt ingriper i plastskräp och mikroplaster i havet, medan höstens möte enades om en deklARATION som framhåller kopplingen mellan hav och klimat och vikten av nordiskt samarbetet inom detta område.

Det nordiska klimatarbetet blev också klart synligt vid partsmötet för FN:s klimatkonvention i Madrid i december. Under de två veckorna ordnade ministerrådet dagligen klimatevenemang i de nordiska ländernas paviljong. I dessa deltog utöver ministrarna, olika organisationer och myndigheter även de nordiska huvudförhandlarna som kunde förse den stora publiken med aktuella överblickar. Ett koncept med samarbete mellan två mötesplatser prövades första gången i Madrid; från Stockholm ordnades gemensamma evenemang via en virtuell länk och separata evenemang mer inriktade till den lokala publiken. Det nordiska klimatsamarbetet främjades även genom att klimatförhandlarna träffade övriga landsgrupper samt genom att presentera resultaten av det nordiska klimatarbetet på kringevenemang och ett separat presentationsstånd.

Bekämpningen av klimatförändringarna och anpassningen till dem är också en central del i Nordiska ministerrådets nya vision. Miljö- och klimatsektorn deltog i slutet av året aktivt i den fortsatta utvecklingen av de åtgärder som läggs fram i visionen.

Finland har under en lång tid arbetat för utvecklandet av en internationell miljöförvaltning (UNEP). År 2019 slutfördes ett projekt av ministerrådet som syftar till att skapa en kunskapsbas för fortsatt utveckling av en internationell miljöförvaltning. Projektet som har startat på initiativ av Finland resulterade i en lägesbedömning av den internationella miljöförvaltningen och lade fram olika alternativ för ökad dialog beträffande UNEP:s miljöavtal. Resultaten från projektet presenterades för en bred publik bl.a. på FN:s miljömöte i Nairobi.

Annat samarbete inom miljöministeriets förvaltningsområde

Utöver ministerrådets officiella arbete har miljöministeriets förvaltningsområde ett regelbundet samarbete och regelbundna kontakter i många ärenden. De centrala samsamarbetsmötena för ämbetsverken som svarar för områdesplaneringen och byggandet är de årliga "Planmöte" och Nordisk Byggmyndighetsmöte. Specialfrågor inom byggande, såsom frågor som gäller fukt, vatten och bränder i byggnader, har behandlats vid regelbundna möten. Under 2019 har man i enlighet med ministermötet 2018 dessutom samarbetat i synnerhet inom delområdet hållbart byggande och inom digitaliseringen. Inom byggandet och planeringen av områdesanvändningen håller de nordiska länderna kontakt gällande bl.a. lagstiftningen om havsområdesplanering, standardiseringen och stadsplaneringen. På Island ordnades ett möte för ministrarna inom boende och byggande som antog en deklARATION om kolsnålhet i planeringen av markanvändning och i byggandet samt cirkulär ekonomi i byggandet. DeklARATIONEN stödde uppnåendet av de gemensamma slutsatserna om cirkulär ekonomi inom byggande under Finlands EU-ordförandeskap.

NEFCO

NEFCO (Nordic Environment Finance Corporation) är ett nordiskt miljöfinansieringsbolag med säte i Helsingfors. Under 2019 ökade antalet nya projekt och förvaltningsuppgifter markant. Beslutet om att utvidga verksamheten och stödja små och medelstora miljöteknikföretags internationalisering även utanför östra Europa började synas i verksamheten. Under året godkändes 154 projekt till ett värde av 101 miljoner euro.

NEFCO:s verksamhet har inriktats allt mer på åtgärder och projekt med anknytning till klimatförändringarna. Största delen har gällt energieffektivitet. Antalet projekt inom förnybar energi, innovativa lösningar, ren teknik, återvinning och resurseffektivitet har ökat. En ny strategi för nästa femårsperiod blir klar 2020. NEFCO förvaltar programmet PECC (Programme for Environment and Climate Co-operation), som är ministerrådets och mekanismen Barents Hot Spots gemensamma finansieringsinstrument. Det eftersträvar att stödja icke-kommersiellt samarbete inom miljö och klimat mellan de nordiska länderna och nordvästra Ryssland. Programmets nya utlysning kommer i början av 2020.

Närings-, energi- och regionalpolitik

Näringspolitik

Det centrala temat vid näringsministermötet den 27 juni 2019 var Nordic Smart Government som svarar mot målbilden i Digital North. Projektets ambition är automatisk informationsdelning av företagsdata i realtid. Den nordiska turismplanen som ministermötet beslutade om och den anknytande arbetsgruppen är ett annat för Finland mycket intressant projekt.

Mötet behandlade brett AI-frågor, ett tema som också har ett tätt samarbete och en kontaktyta till MR-Digital. Vid mötet lanserades ett program om hälsa, demografi och livskvalitet i de nordiska länderna. Deltagarna fick även höra om ansvarsfull datacentralverksamhet och i detta avseende önskas ett tätt samarbete länderna emellan.

Den inofficiella turismarbetsgrupp bestående av de nordiska ministerierna som ansvarar för turism och Visit-organisationerna som inledde sitt arbete 2018 tillsattes officiellt sommaren 2019. En nordisk samarbetsplan för turism offentliggjordes sommaren 2019. Planen stöder Finlands nationella turismstrategi som publicerades i november. Visit Finland deltar i nordiska projekt för att genomföra samarbetsplanen. Projekten anknyter till hållbarhet, digitalisering och ökad marknadskänedom om fjärran resmål. Finland eftersträvar att starta åtminstone ett nordiskt projekt under Finlands ledning för att genomföra samarbetsplanen under åren 2020–2021. Under 2019 preciserades projekttemat till utveckling av visualisering och analysering av nordisk turiststatistik.

Det centrala samtalstemat vid tjänstemannamötena 2019 var den nya visionen under vilken verksamhetens prioriterade områden placeras.

Energipolitik

Ett energiministermöte hölls i Reykjavik i juni. Ministrarna diskuterade statsministrarnas deklaration om koldioxidneutralitet från januari 2019 och konstaterade den centrala betydelse det nordiska energisamarbetet har för att uppnå klimatneutralitet. Samarbetet i detta syfte bör enligt energiministrarna stärkas ytterligare. Också den nordiska energiforskningen ansågs ha en viktig roll som stöd för ländernas strävanden till klimatneutralitet.

Energiministrarna antog även en ny vision för den nordiska elmarknaden. Visionen beskriver den gemensamma målbilden 2030 samt de konkreta interimistiska åtgärderna för att uppnå den. Den nordiska elmarknaden bör senast 2030 vara den mest konkurrenskraftiga, innovativa och konsumentinriktade marknaden i världen och stödja uppnåendet av klimatmålen.

Betydande projekt inom det energipolitiska samarbetet 2019:

Genomförandet av Jorma Ollilas genomlysning 2017 av det nordiska energisamarbetet "Det nordiska energisamarbetet – starkt i dag, starkare i morgon" fortsatte under året. Av arbetsgrupperna och grupperna under den energipolitiska ämbetsmannakommittén hade elmarknadsgruppen, arbetsgruppen för förnybar energi och myndighetsarbetsgruppen Nordsyn aktiv verksamhet 2019. Dessutom startade en nätverksgrupp med fokusering på avskiljning, användning och lagring av koldioxid i de nordiska och baltiska länderna.

Det centrala projektet i elmarknadsgruppen (EMG) var en ny vision för den nordiska elmarknaden som ministermötet antog i juni. I november ordnades för andra gången det årliga elmarknadsforumet i Oslo. Det centrala temat i elmarknadsgruppens arbete 2019 var beredningen av det nationella genomförandet av EU:s lagstiftningspaket om ren energi med avseende på elmarknadslagstiftningen ur ett nordiskt samarbetsperspektiv.

Också arbetsgruppen för förnybar energi hade som centralt tema 2019 paketet för ren energi och beredningen av verkställandet av det reviderade förnybartdirektivet (RED II) med beaktande av det nordiska samarbetet. Den utredning om decentraliserad energiproduktion och självproducerad energi i de nordiska länderna som arbetsgruppen hade beställt publicerades i augusti 2019.

Island ordnade i oktober ett ordförandeseminarium på temat framtidens energisystem. I detta sammanhang publicerade även Nordisk energiforskning sin rapport "Tracking the Nordic Clean Energy Progress" som kartlägger den nordiska utvecklingen mot koldioxidneutralitet.

Regionalpolitik

Under Islands ordförandeskapsperiod ordnades mötet för de ministrar som ansvarar för regional utveckling i Reykjavik i juni. Mötets centrala teman var kommun- och regionreformerna, blå tillväxt samt inledandet av beredningen av ett nytt samarbetsprogram. Mötet antog den förvaltningsövergripande nordatlantiska utvecklingsstrategin (Nordatlantisk utvecklingsstrategi, NAUST) som inkluderar Färöarna, Grönland, Island och Norges kust.

Hösten 2019 gjorde Ålands statistik- och utredningsbyrå en interimistisk bedömning av det nordiska regionalpolitiska samarbetsområdet 2017–2020. Syftet med bedömningen var att producera information för att verkställa det pågående programmet och bereda det samarbetsprogram som inleds 2021. Enligt bedömningen är programmets teman fortfarande relevanta men med tanke på deras styrande effekt alltför breda. Arbetet utförs i tre temagrupper: hållbar stadsutveckling, hållbar landsbygdsutveckling samt innovativa och resilienta regioner. Enligt bedömningen är detta arbetssätt och samarbetets centrala innehåll en god utgångspunkt även för det nya programmet. Bedömningen efterlyser en tydligare fokusering och måldefiniering i det nya programmet. Fokuseringen stöds av den nya visionen för nordiskt samarbete och dess prioriteringar. Dessutom bör rollerna för de aktörer som framöver deltar i verkställandet av programmet anges mer noggrant och särskild vikt fästas vid att kommunicera ut resultaten och vid deras praktiska tillämpning.

Beredningen av det nya samarbetsprogrammet 2021–2024 inleddes i slutet av 2019 under Norges ledning och avsikten är att det ska antas hösten 2020.

Ekonomi- och finanssektorn

De nordiska finansministrarna samlades under Islands ordförandeskapsperiod den 18 oktober i Washington, Förenta staterna i samband med Världsbanksgruppens höstmöte. Ministermötet diskuterade särskilt förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism, Storbritanniens utträde ur EU ur ett nordiskt perspektiv samt verksamheten i finansministrarnas internationella klimatkoalition. Samtliga nordiska länder hör till koalitionen som bildades 2019. I oktober 2019 hade den 43 medlemmar. Ordförande för koalitionen 2019–2020 är Finland tillsammans med Chile. Vid ministermötet diskuterades även nordiska erfarenheter av integrering av invandrare på arbetsmarknaden samt Nordiska ministerrådets klimatpolitiska rapport i publikationsserien NEPR. Ämbetsmannakommittén ÄK-Finans sammanträdde tre gånger under året, i Reykjavik, Oslo och Köpenhamn.

Fiske- och vattenbruks-, jordbruks-, livsmedels- och skogsbrukssektorn (FJLS)

Ministermöte (MR-FJLS)

Sektorns årliga ministermöte ordnades i Reykjavik. Ministrarna behandlade effekterna av extremväder på jordbruket och skogssektorn och noterade för kännedom en rapport om markbundet kol. Ämbetsmannakommittén instruerades att fortsätta samarbetet inom båda dessa ämnesområden. Ministrarna behandlade också problemen med spökfiske och fiskeredskap som går förlorade i havet. I sitt beslut vidkände de problemen som uppstår på grund av spökfiske och plastavfall i haven och beslutade att öka samarbetet för att lösa dem. Ministrarna hörde generalsekreterarens redogörelse över ministerrådets nya vision, godkände processen för utarbetandet av ett nytt samarbetsprogram och gav instruktioner om programmets prioriteringar. På Norges initiativ fattades ett beslut om att utreda samarbetsmöjligheterna för att bekämpa vildsvin.

Efter det officiella mötet hörde ministrarna en presentation om Islands ordförandeskapsprojekt – Havet – och NordGens presentation om nordiska styrkor inom hållbar markanvändning. Presentationerna hölls i erosionsbekämpnings- och forskningsorganet **The Soil Conservation Service of Iceland (SCSI, Landgræðsla ríkisins)** lokaler. Efter presentationerna planterade ministrarna träd för att klimatkompensera sina resor.

Exekutiva ämbetsmannakommittén (ÄK-FJLS Exekutiv)

Ämbetsmannakommittén sammanträdde två gånger under året, båda gångerna i Köpenhamn. Det inofficiella förberedande mötet inför ministermötet ordnades som videomöte i augusti. På mötena behandlades bland annat visionsarbetet och budgetrelaterade ärenden. På mötet i mars fattades beslut om en evaluering av det pågående samarbetsprogrammet.

Ämbetsmannakommittéerna för jord- och skogsbruk (ÄK-FJLS Jord och Skog)

Nordiska ministerrådets ämbetsmannakommittéer för jordbruk och skogsbruk sammanträdde två gånger: i Köpenhamn i april och i Reykjavik i november. Kommittéernas möten hölls gemensamt.

I det nordiska skogssamarbetet behandlades många klimatrelaterade frågor, särskilt kolbindning i mark och skog. Beredskapen inför extrema väderfenomen behandlades vidare med fokus på att förebygga och bekämpa skogsskador. Den arbetsgrupp som utsetts för att behandla ämnet koncentrerade sig i synnerhet på skogsbränder. De nordiska länderna beredskap för att förebygga och bekämpa skogsbränder varierar. I Finland

är läget bra tack vare heltäckande övervakning, jämn terräng, skogarnas goda tillstånd, rikligt med sjöar och vattendrag och ett tätt nät av skogsvägar. Det etablerade samarbetet inom skogsforskningen fortsatte.

Ämbetsmannakommittén för jordbruk behandlade på vårens möte bl.a. NordGens (Nordiskt genresurscenter) situation och NKJ:s (Nordisk kommitté för lantbruks- och matforskning) årsrapport 2018, som godkändes. Dessutom behandlades situationen i den arbetsgrupp som inrättades till följd av torkan 2018 för att öka jordbrukets beredskap inför klimatförändringarna i allmänhet och torka i synnerhet. Rapporten om arbetet slutfördes inför ministermötet sommaren 2019 för godkännande. Nordiska samarbetsområden som lyftes fram i rapporten är:

- Ökad kunskap: klimatsmarta vatten- och odlingsystem
- Växter anpassade för nordiska föränderliga väderförhållanden
- Strategier för effektivare beredskap inför extremväder
- Nordiskt kunskapsutbyte mellan rådgivare
- Inrättande av ett nordiskt nätverk för jordbruk och extremväder

På novembermötet behandlades MR-FJLS samarbetsprogram 2021–2024 och NKJ:s och SNS (Samnordisk skogsforskning) gemensamma rapport om kolbindning och kolinlagring i marken, där två åtgärder för att driva frågan framåt i det nordiska samarbetet lyftes fram:

- En nordisk seminarieriserie om kol i marken
- Ett nordiskt forskningsprogram om kol i mark under ledning av NKJ och SNS

Vidare diskuterades fortsatta åtgärder med anledning av den rapport om jordbrukets beredskap inför klimatförändringarna som presenterats på sommarens ministermöte samt det nordiska PPP-samarbetet inom preförädling av växter efter att den pågående perioden går ut 2020.

Ämbetsmannakommittén för livsmedel (ÄK - FJLS Livsmedel)

Ämbetsmannakommittén för livsmedel sammanträdde två gånger, i Köpenhamn i mars och i Reykjavik i november. Ungefär en tredjedel av kommitténs mötestid går vanligen åt till att presentera och diskutera landrapporter. Traditionen är etablerad och ett bra tillfälle att hålla sig uppdaterad om politiken och substansfrågorna i fem olika länder. Under året som gick har ämbetsmannakommittén mer ingående studerat livsmedelssystemens hållbarhet i relation till planetens bärkraft och FN:s hållbarhetsmål (SDG). Lokala bekymmer som behandlades som egna punkter på agendan var bl.a. förhindrandet av vildsvinens utbredning, Brexit, digitaliseringens framsteg, One Health och resistensen mot antimikrobiella läkemedel samt metoder för att begränsa försäljningen av energidrycker. Om den sistnämnda frågan ordnade ordförandelandet Island ett seminarium den 22 oktober: "Nordisk seminar om energidrikke og unge mennesker".

Under året inleddes också på allvar den sjätte översynen av de nordiska näringsrekommendationerna (NNR), som förväntas bli klar i slutet av 2022. De föregående reviderade rekommendationerna publicerades 2012. Statsministerinitiativet "Nordic Food Policy Lab" (2019–2020) rapporterade regelbundet och interaktivt om sin verksamhet till ämbetsmannakommittén. På vårmötet behandlades också Stockholm Resilience Centers rapport "Nordic food systems for improved health and sustainability – Baseline assessment to inform transformation" och möjligheterna att utifrån den utveckla nya samarbetsprojekt under ÄK-Livs.

Ämbetsmannakommittén för fiske och vattenbruk (ÄK-FJLS Fisk)

Ämbetsmannakommittén för fiske och vattenbruk sammanträdde i april och november. I samband med mötena sammanträdde också arbetsgruppen (AG Fisk), som sorterar under ämbetsmannakommittén, för att bereda avgöranden om projektfinansiering. Ämbetsmannakommittén för fiske och vattenbruk koncentrerade sig på blå bioekonomi och projekt inom detta område samt finansieringen av dem. Dessutom diskuterades internationella strategiska fiskerirelaterade frågor.

Nordiskt Genresurscenter (NordGen)

Nordiskt Genresurscenter utför ett värdefullt arbete för att trygga den biologiska mångfalden och hållbar utveckling. Jord- och skogsbruksministeriet deltog med 65 000 euro i nationell tilläggsfinansiering för att minska anhopningen av arbete inom fröförökningen.

Nordic Public Private Partnership on Prebreeding in Plants (PPP)

PPP-samarbetet inom preförädling av växter fortsatte i enlighet med avtalet för åren 2018–2020. Ministrarna gav sitt stöd till en fortsättning efter 2020.

Matsamarbete (programmet Ny Nordisk Mat)

Styrgruppen för programmet Ny nordisk mat sammanträdde i Reykjavik i samband med evenemanget EMBLA. Den nordiska mattävlingen EMBLA var det synligaste av projekten som finansierades inom Ny nordisk mat 2019. Tävlingen bestod av sju kategorier och Finland fick positiv uppmärksamhet då finländare vann i två av dem.

Styrgruppen behandlade på sitt sammanträde de ansökningar som inkommit efter projektutlysningen i början av året samt finansieringen av fyra nya projekt.

Social- och hälsovårdspolitik

De nordiska social- och hälsovårdsministrarna sammanträdde den 27 mars i Reykjavik. Ämnet för mötets temadiskussion var användarorienterade åtgärder för utsatta barn, unga och vuxna. Minister Pirkko Mattila deltog också i ett toppmöte om barns och ungas psykiska hälsa och paneldebatten på mötet.

Under Islands ordförandeår 2019 började rekommendationerna i utredaren Árni Páll Árnasons rapport "Kunskap som fungerar i praktiken" (2018) omsättas i praktiken. Utifrån rekommendationerna utvärderades bl.a. Nordens välfärdscenters (NVC) verksamhet, uppgifter och styrning. Även arbetet med att utvärdera verksamheten i de nordiska statistikkommittéerna inom social- och hälsovårdssektorn (Nomesko och Nososko) inleddes.

Man fortsatte också genomföra rekommendationerna i utredare Bo Könbergs rapport "Det framtida nordiska hälsosamarbetet" (2014). Beslut fattades bl.a. om att på grund av de positiva erfarenheterna fortsätta det tjänstemannautbyte mellan de nordiska social- och hälsovårdsministerierna som inleddes utifrån rapporten.

Island inledde det treåriga prioriteringsprojektet "Barnets första 1 000 dagar". Målet är att stödja barnets sunda emotionella utveckling och goda psykiska hälsa. Under 2019 inleddes en utredning om användningen av digitala verktyg för att främja barns och ungas psykiska hälsa.

Målet för det norska prioriteringsprojektet "Nordiskt forskningssamarbete för bättre hälsa 2017–2019" var att möjliggöra ett effektivt utnyttjande av nordiskt datamaterial från hälsosektorn. Projektet utmynnade bl.a. i Nordforsks rapport med rekommendationer om det fortsatta samarbetet: "A vision of a Nordic secure digital infrastructure for health data: The Nordic Commons".

I Sveriges prioriteringsprojekt "Vård på distans och e-recept över landgränser 2018–2020" främjas innovativa lösningar för att utveckla arbetsmetoder inom vård och omsorg i Norden. I projektet ingår också ett delprojekt som granskar gränsöverskridande e-recept. Avsikten har varit att projektet ska presenteras på evenemanget Expo 2020 i Dubai.

De nordiska hälsoministrarna lämnade ett gemensamt initiativ till Europeiska kommissionen om lindrigare krav på bipacksedlar för läkemedel så att det framöver ska vara möjligt att använda uteslutande elektroniska bipacksedlar. Det här skulle förenkla marknadsföringen av läkemedel och distributionen av information om läkemedel i små språkområden.

På den nordiska konferensen om farmakovigilans Nordic Pharmacovigilance Conference 2019 behandlades aktuella frågor på ett omfattande sätt ur både industrins och läkemedelsmyndigheternas perspektiv.

Det nordiska beredskapssamarbetet inom hälso- och sjukvården går ut på ömsesidigt bistånd vid kriser och katastrofer. En samarbetsmekanism för vården av patienter med svåra brännskador utvecklades under året. Temat för den årliga beredskapskonferensen var Health Hazard Preparedness and responses in small communities with limited resources.

En nordisk arbetsgrupp (Nordic Council of Ministers Working Group on Blood, Tissues and Cells) inrättades för hanteringen av blodprodukter, celler och vävnader. I arbetsgruppen behandlas utvecklingen inom behandlingar och teknik och dessutom bl.a. säkerhet och tillgång, beredskap inför situationer som avviker från normala förhållanden samt beredskapsplanering för undantagstillstånd.

En samnordisk utbildning i smittskydd och vårdhygien inleddes vid Göteborgs universitet.

Nordiska ministerrådets kontor i Lettland beredde ett projekt med målet att främja de nordiska och baltiska ländernas samarbete inom social- och hälsovården 2019–2020. Genom projektet kan de baltiska ländernas företrädare delta i konkreta nordiska samarbetsprojekt och samarbetsevenemang inom barnvårdfärd, demens och äldreomsorg samt funktionshinderspolitik.

Nordiska ministerrådet har också ett samarbetsprogram kring antibiotikaresistens med nordvästra Ryssland som samordnas av Institutet för hälsa och välfärd (THL).

I slutrapporten över projektet om nordiskt välfärdspolitiskt samarbete på internationella arenor som genomfördes av Finland gavs rekommendationer om bl.a. effektiviseringen av det nordiska samarbetet i olika internationella organisationer.

Temat för det nordiska kanslichefsmötet var aktuella utmaningar och reformer i social- och hälsovårdssektorn.

Digitalisering

Nordiska ministerrådets arbetsgrupp för eHälsa behandlade utöver utarbetandet och uppföljningen av arbetsprogrammet bl.a. mandatsdokumentet för den standardiseringsarbetsgrupp som lyder under den. Nordiskt samarbete för att fastställa standarder för eHälsoområdet ställdes upp som mål för standardiseringsarbetsgruppen. Samarbetet är viktigt bl.a. för att det gränsöverskridande utbytet av hälsodata och registeruppgifter ska kunna genomföras. En annan undergrupp för eHälsa är forskningsgruppen (Nern) som inrättades 2012 med uppgiften av utveckla, testa och utvärdera gemensamma eHälsoindikatorer i de nordiska länderna och Grönland, Färöarna och Åland.

Hållbar utveckling

Nordiskt välfärdscenter (NVC) har i projektet ”Universell utformning, delaktighet och demokrati” främjat erfarenhets- och informationsutbytet utifrån fem av delmålen i Agenda 2030.

I NVC:s projekt ”Inkluderande arbetsliv i Norden” utredes i vilken mån digitalisering, ny teknik och innovationer kan skapa nya möjligheter på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning. Fokus låg särskilt på jämställdhet mellan kvinnor och män, ungdomsperspektivet och involvering av unga.

Jämställdhetsarbete

Det nordiska samarbetsprogrammet för jämställdhet 2019–2022 har fyra strategiska insatsområden: framtidens arbetsliv och tillväxt, välfärd, hälsa och livskvalitet, makt och inflytande samt jämställdhetsarbete med fokus på män och maskuliniteter. Ett mål i programmet är också ett utåtriktat och synligt jämställdhetspolitiskt samarbete som betonar integreringen av jämställdhetsperspektivet i Nordiska ministerrådets arbete.

Samarbetsprogrammet, som ska uppdateras vart fjärde år, riktar in jämställdhetsarbetet på vissa jämställdhetspolitiska teman som är särskilt aktuella i de nordiska länderna. Under ordförandelandets ledning konkretiseras temana i utrednings- och forskningsprojekt för att sprida god jämställdhetspolitisk praxis och lösningar i de nordiska länderna.

De nordiska samarbetsministrarna beviljade tilläggsanslag till jämställdhetssektorn för HBTQI-ärenden från 2020 och framåt.

- Våld mot kvinnor och sociala konsekvenser i ljuset av MeToo-rörelsen
- Jämställdhet mellan kvinnor och män på arbetsmarknaden och lika lön
- Män och jämställdhet
- Jämställdhet mellan könen i de nordiska länderna och det arktiska området

I samband med ministermötet om jämställdhetspolitik (MR-JÄM) ordnades den tvärsektoriella konferensen #MeToo Moving forward med forskare, företrädare för kvinnoorganisationer, politiker och aktivister. På konferensen diskuterades varför #MeeToo-rörelsen uppstod, hur konsekvenserna varierade mellan olika länder och hur rörelsen fortsatt breda ut sig under de två senaste åren.

Island, ILO, MR-A och the Nordic Gender Effect At Work ordnade en gemensam konferens om jämställdhet på arbetsmarknaden. Som avslutning på konferensen ordnades en rundabordsdiskussion om lika lön för kvinnor och män i samarbete med EPIC (Equal Pay International Coalition).

Jämställdhetsminister Thomas Blomqvist deltog i en paneldebatt som ordnades i samband med publiceringen av rapporten The State of the Nordic Fathers. Rapporten bygger på en nordisk enkätundersökning om maskulinitetsnormer, föräldraskap och jämställdhet. Danmark och sekretariatet fick i uppgift att bereda åtagandet ”The MenCare Commitment” inför jämställdhetsministermötet 2020. Det går ut på att männen åtar sig att utföra mer obetalt hushållsarbete.

Ämbetsmannakommittén för jämställdhet behandlade på sina möten bl.a. genomförandet av det nya samarbetsprogrammet i jämställdhetssektorn och arbetet i FN:s kvinnokommission (The Commission on the Status of Women, CSW) under FN:s ekonomiska och sociala råd (Economic and Social Council, ECOSOC) samt det nordiska kringprogrammet vid kommissionens 63:e session.

Huvudteman för CSW:s session var betydelsen av socialskyddssystemet, tillgången till offentliga tjänster och en hållbar infrastruktur för jämställdheten mellan könen och kvinnors och flickors egenmakt. Ett ytterligare tema var betydelsen av kvinnors egenmakt för en hållbar utveckling. Ett nordiskt sidoevenemang ordnades i samarbete med UN Women och The Nordic Gender Effect at Work. Ett slutdokument (Agreed Conclusions) förhandlades fram om huvudtemat.

Nordiska ministerrådet har årligen fått stor synlighet vid kvinnokommissionens sessioner. Av tradition träffar de nordiska jämställdhetsministrarna tillsammans generaldirektören för UN Women och deltar i ett nordiskt sidoevenemang som presenterar hur de nordiska länderna hanterar sessionens tema.

Nordiskt samarbete behövs också för att främja jämställdhetens övriga dimensioner. Finland har t.ex. framhåvt den nya informations- och kommunikationsteknikens konsekvenser för jämställdheten. På Finlands initiativ nämns sambandet mellan artificiell intelligens och jämställdhet i kvinnokommissionens slutrapport om sessionen våren 2019.

En undersökning som Sverige inledde under sin ordförandeperiod 2018 om unga kvinnor och män, sårbarhet och prostitution (Young People, Vulnerabilities and Prostitution/Sex for Compensation in the Nordic Countries – a study of Knowledge, Social Initiatives and Legal Measures) blev klar i slutet av 2019. Undersökningen har presenterats för inbjudna intressentgrupper under seminarier som ordnats vid olika universitet i de nordiska länderna.

Samarbete inom arbetslivet

De nordiska arbetslivsministrarna (MR-A) sammanträdde i Reykjavik den 3 april 2019. ILO:s generaldirektör Guy Ryder deltog i mötet. Även arbetsmarknadsparterna deltog i mötets temadiskussion om utmaningar och lösningar i det nordiska arbetslivet utifrån ILO:s rapport *Work for a brighter future*. Diskussionen fokuserade på livslångt lärande, jämställdhet mellan könen och självbestämmanderätt över arbetstiden. Som avslutning på diskussionen beslutade MR-A att tillsammans med MR-SAM och MR-U inleda ett projekt som handlar om hållbarhet och jämställdhet i framtidens högteknologiska arbetsliv och som avslutas 2020.

I MR-A presenterade Finland aktuella EU-ärenden, t.ex. programmet för Finlands kommande EU-ordförandeskap, ANM:s och SHM:s EU-ordförandeskapsteman, beredningen av kommissionens arbetsprogram och påverkansarbetet i samband med det samt unionens pågående lagstiftningsinitiativ. MR-A beslutade att bereda ett gemensamt ställningstagande för den nya kommissionen i en strävan att påverka arbetsprogrammet så att den nordiska arbetsmarknadsmodellen beaktas på ett bättre sätt.

Efter mötet den 4–5 april 2019 ordnades ILO:s 100-årsfest som Islands ordförandeskapskonferens under namnet *”Nordic Conference on the Future of Work: Towards the ILO Centenary”*. Konferensen hade cirka 340 deltagare, även från andra länder än de nordiska.

Framtidens arbetsliv har varit ett övergripande tema för arbetslivsområdet, och den forskning som MR-A inlett om framtidens arbetsmarknad har fortsatt. Projektet FoW, som leds av det norska forskningsinstitutet Fafo, lämnar sin slutrapport 2020. Sammanlagt 25 forskare vid sju nordiska universitet medverkar i projektet. Med hjälp av projektet som fokuserar på det nordiska arbetslivet 2030 sammanställdes också en samlad nordisk syn för ILO:s jubileumsevenemang och den kommande inriktningen av ILO:s arbete ur ett nordiskt perspektiv.

Ämbetsmannakommittén för arbetsliv (ÄK-A) fokuserar på framtiden genom ministerrådets visionsarbete. Det strategiska samarbetsprogrammet för arbetslivet 2018–2021 ska bedömas i ljuset av den nya visionen och de strategiska prioriteringarna. ÄK-A och dess utskott behandlade FoW-projektets rekommendationer i en workshop där man reflekterade över de nya utmaningarna i det nordiska arbetslivet, t.ex. konsekvenserna av klimatförändringarna. Behandlingen av temat jämställdhet mellan könen har fortsatt genom statsministrarnas initiativ *”Nordiska lösningar på globala utmaningar”*. Arbetslivssektorn deltar i dess delprojekt *”Den nordiska jämställdhetseffekten i arbetslivet”* (Nordic Gender Effect).

Agendan har inkluderat de för arbetslivet centrala frågorna mobilitet och uppföljning av gränshinder (inkl. Nordiska ministerrådets handlingsplan för mobilitet 2019–2021 och projektet *”Nordic Counter Trafficking for Forced Labour Project”* som ÄK-A finansierade 2016–2019). ÄK-A beslutade 2019 att inleda ett projekt för att utreda de bästa sätten att främja den nordiska mobiliteten i arbetslivet i synnerhet bland unga och huruvida det finns alternativ till eller möjligheter att utveckla Nordjobbprogrammet. Danska *”COWI Economics and Management”* valdes för att genomföra projektet *”Kartläggning och analys av mobilitetsinsatsen för unga i Norden inom arbetslivsområdet”* som avslutas 2021. Finland har presenterat aktuella EU-ärenden inom arbetslivet på båda de ÄK-A möten som ordnades 2019.

Arbetsmarknadsutskottet fokuserade fortsättningsvis på temat framtidens arbetsliv och på det omfattande forskningsprojektet inom detta område. Flera arbetspapper på temat publicerades och seminariet för Islands ordförandeperiod byggde på forskningsresultaten. Invandringen har fortsättningsvis haft en framträdande plats på agendan. En jämförande undersökning om integreringen av flyktingar publicerades inom det området.

Arbetsmiljöutskottet fokuserar på att främja en bättre arbetsmiljö och arbetshälsa. Förutom aktuella EU- och andra ärenden behandlas också projektverksamheten. Resultaten av ett projekt om unga arbetstagares arbetsformer presenterades för utskottet. Utskottet beviljade finansiering för 2020 till ett projekt om

distansarbete i Norden och för en nordisk arbetsmiljökonferens. Mötenas temadiskussioner handlade om arbetsmiljöutbildning i de nordiska länderna samt framtidens arbetsliv.

Inom **arbetsrättsutskottet (NAU)** låg huvudfokus på aktuella direktivförslag i EU. I samband med vårmötet ordnades ett seminarium om arbetsrätt som i synnerhet tog upp ändringsdirektivet om utstationering av arbetstagare och arbetsrättsliga rättsfall i EU:s och EFTA:s domstolar. Ett särskilt tema för höstmötet var samarbetsprojektet om framtidens arbetsmarknad. Ett gemensamt seminarium kring temat ordnades i samband med mötena i ämbetsmannakommittén för arbetslivet och kommitténs utskott. Arbetsrättsutskottet behandlade begreppen arbetstagare och självsysselsatt och deras förhållande till EU:s senaste arbetsrättsliga direktiv, som närmar sig vårt nationella anställningsbegrepp.

Den nordisk-baltisk-polska EU-informationsgruppen behandlade på sitt möte aktuella EU-frågor som rör arbetslivet.

Lagstiftningssamarbete och annat rättsligt samarbete

Målet med det rättsliga samarbetet mellan de nordiska länderna är att närma ländernas lagstiftning till varandra och därmed avlägsna gränshinder och underlätta kontakterna mellan nordbor samt att utbyta god praxis och erfarenheter av lagstiftningssamarbetet och i andra ärenden som gäller justitieministeriernas verksamhetsområde.

Island var ett aktivt ordförandeland som under sitt ordförandeskap ordnade seminarier kring teman inom det rättsliga området, bl.a. #Metoo, och deklARATIONER om gränsöverskridande kriminalitet godkändes på ministermötet. Det nordiska justitieministermötet ordnades i augusti i Reykjavik, Island. Temat var gränsöverskridande kriminalitet. Ländernas egna teman var sexualbrott mot barn på nätet (IS), IS-krigarnas partner och barn (NO) samt högerextrema rörelser (SE). Finlands tema var åtgärder mot korruption: gränsöverskridande mutor och penningtvätt. Danmark deltog i mötet men utan eget tema på grund av tidsbrist eftersom landets regering bildats först under sommaren.

Exempel på projekt inom den juridiska sektorn 2019 var MeToo-utredningen om domstolarnas praxis och en undersökning som inleddes om korruption och penningtvätt i samband med internationell affärsverksamhet i en nordisk kontext.

Det årliga mötet för expertgruppen som behandlar aktuella lagstiftningsprojekt inom familjerätten ordnades på Island den 18–19 juni 2019.

Det nordiska samarbetet kompletteras av Nordic-Baltic-samarbetet mellan de nordiska och baltiska länderna

2019 ordnades två kontaktgruppsmöten mellan justitieministerierna, det ena i Köpenhamn och det andra i Lettland. Estland ordnade i maj 2019 ett möte om digitalisering i justitieförvaltningen. På mötet gick man igenom ländernas aktuella digitaliseringsprojekt och samarbetsmöjligheter i gränsöverskridande rättsfall. I synnerhet granskades samarbetsmöjligheterna inom rättsprocesser och för att öka informationsutbytet. Experterna sammanträdde också flera gånger under året för att utveckla konkreta projekt för digitalisering av straffprocessen. De nordiska och baltiska ländernas senaste justitieministermöte hölls på Island i oktober 2018 och det följande kommer att ordnas i Sverige 2020.

Digitalisering



MR-Digital-möte i Riga den 27 november 2019. Bild: André H. Jamholt / norden.org

MR-Digital's beredningsansvar överfördes hösten 2019 från utrikesministeriet till finansministeriet. I årsberättelsen utvärderas arbetet särskilt från och med hösten 2019.

Det nordiska ministerrådssamarbetets tidsbestämda ministerråd MR-Digital har arbetat aktivt under det tredje året av sin fyraåriga mandatperiod. Under året ordnades två ministermöten, ett i maj och ett i november. Från och med hösten 2019 representerar kommunminister Sirpa Paatero Finland i MR-Digital.

Under 2019 har ministerrådet bearbetat målen i den nya Vår vision 2030 till prioriteringar och åtgärder för MR-Digital. MR-Digital's insatsområden 2021–2024 godkändes på novembermötet. Enligt dem har MR-Digital som mål att öka mobiliteten och integrationen i regionen genom att främja gränsöverskridande digitala tjänster. Ett annat insatsområde är att främja hållbar utveckling i regionen med hjälp av innovationer, informationsutbyte och öppna data. Ett tredje insatsområde är att stärka de nordiska ländernas ledarskap i EES-området och globalt för att främja socialt hållbar och inkluderande digital omvandling. På hösten inleddes översynen av deklARATIONEN Digital North 2017 utifrån de nya insatsområdena. Avsikten är att deklARATIONEN Digital North 2 ska antas under Danmarks ordförandeskap hösten 2020.

På ministermötet i november 2019 godkändes ett förslag till nytt program om gränsöverskridande digitala tjänster. Programmet bereds under 2020 och programperioden pågår 2021–2024. Verkställigheten av de nordiska statsministrarnas avsiktsförklaring från 2018 om ett nordiskt 5G-samarbete har inletts och MR-Digital lät RISE göra en utredning om de nordiska och baltiska ländernas testmiljöer. I samband med ministermötet i november i Riga ordnades också konferensen 5G Techritory och en rundabordsdiskussion.

Under 2019 inledde samarbetsprojektet för elektronisk identifiering Nordic-Baltic eID (NOBID) insamlingen av gemensam lägesinformation och erfarenheter av utvecklingen av system för elektronisk identifiering i de olika länderna och om deras förhållande till verkställigheten av EU:s förordning om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden (eIDAS). Målet med projektet är att skapa förutsättningar för interoperabla elektroniska identifieringslösningar i Norden och Baltikum och på det sättet bidra till uppkomsten av gränsöverskridande tjänster.

ÖVRIGT NORDISKT SAMARBETE

Gränshinderarbete

Gränshinderrådet

Gränshinderrådets uppgift är att få regeringarna att avhjälpa hinder för fri rörlighet som uppstår när olika nordiska länders myndigheter tolkar bestämmelser på olika sätt eller ländernas lagar avviker från varandra. Vicehäradshövding Kimmo Sasi fortsatte som Finlands nationella representant i gränshinderrådet 2019. Gunnar Westerholm fortsatte som representant för Åland.

De nordiska samarbetsministrarna utvidgade gränshinderrådets mandat från och med ingången av 2018. Det utvidgade mandatet ger rådet bättre möjligheter att intensifiera arbetet med ministrar och nätverk, vilket också gett resultat. Åren 2018–2019 lyckades gränshinderrådet avhjälpa rekordmånga 22 gränshinder som inskränkte den fria rörligheten mellan de nordiska länderna.

Gränshindren hade bl.a. att göra med gränsarbetarnas arbetslöshetsförsäkringar och åtgärdades genom lagändringar i Sverige. Åtgärden berör cirka 35 000 gränsarbetare. Därtill har Finland slopat sin "fyramånadersregel" så att personer som arbetar i Finland omedelbart kan få rätt till barnbidrag samt föräldra- och sjukdagpenning. För att få dessa förmåner krävdes tidigare att personen bott fyra månader i Finland.

Gränshinderrådets verksamhetsrapport 2018–2019 finns på Nordiska ministerrådets webbplats: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:norden:org:diva-5731>

Info Norden

I början av 2019 bytte Hallå Norden namn till Info Norden och flyttade till en ny server, och dessa förändringar minskade antalet besökare på webbplatsen. Info Nordens nordiska rådgivningstjänster, inklusive Info Norden i Finland och Nordkalottens Gränstjänst Sverige-Finland och Norge-Finland, är viktiga för kartläggningen av gränshinder och informationsinsamlingen. Tidigare var rådgivningstjänsten enbart riktad till privatpersoner, men i fjol utvidgades mandatet till att gälla även företagsfrågor. Rådgivningstjänsten Info Norden som

finansieras av Nordiska ministerrådet och i Finland administreras av Pohjola-Norden satsar på tydlig, exakt och myndighetsgranskad information på sin webbplats och avsikten med tjänsten är också att människor ska hitta den information de behöver direkt på webbplatsen. Om informationen inte finns på webbplatsen kan frågan ställas till en av Info Nordens anställda, som letar fram rätt information.

Webbplatsen hade cirka 680 000 besökare under fjolåret. Antalet frågor var totalt 1 839, varav 203 dvs. 11 procent riktades till Finland. De vanligaste frågeämnena i popularitetsordning är fortsättningsvis arbete, utbildning och beskattning, befolkningsregistrering och pension. Under perioden 2017–2019 gällde cirka 37 procent av frågorna till Info Norden ärenden om Norge. Även 2019 var Norge det mest intresseväckande landet (35,4 %), men många frågor gällde också Danmark (34,9 %) och Sverige 33,6 %). 13 procent av frågorna gällde Finland. Av de 75 mest besökta sidorna på Info Nordens webbplats handlade 23 om Norge. Av dessa 75 mest besökta sidor gällde ett ämne (Införsel av sällskaps- och husdjur till Finland) Finland och ett (Bostad) Åland.

Förutom informationen till privatpersoner och numera också till företag är nätverksarbete och informationsutbyte med myndigheter och beslutsfattare en viktig del av Info Nordens informationsarbete. Projektledarna för Info Norden beredde under årets lopp i alla nordiska länder och självstyrande områden flera utredningar om gränshinder. År 2019 uppmärksammades särskilt möjligheterna att arbeta i andra nordiska länder och det digitala samarbetet.

Info Norden var med och ordnade 12 seminarier om fri rörlighet. Projektledarna för Info Norden höll sammanlagt 16 föredrag på olika mässor, seminarier och evenemang. Finlands Info Norden var en av arrangörerna för Nordens dag i november tillsammans med de andra nordiska samarbetsorganisationerna och ordnade ett gränshindercafé på Finlandsarenan i Björneborg i juli. Dessutom arrangerade Info Norden bl.a. ett seminarium i Jakobstad tillsammans med Företagarna i Finland där Info Nordens verksamhet presenterades för företagen. På Info Nordens olika evenemang uppträdde experter från arbets- och näringsbyrån, Folkpensionsanstalten, Skatteförvaltningen och Pensionsskyddscentralen.

Nordkalottens Gränstjänst

Nordkalottens Gränstjänst främjar gränsöverskridande verksamhet och rörlighet för privatpersoner, företag, organisationer och myndigheter. Gränstjänstens filialer i Torneå i Finland och Skibotn i Norge ger vägledning och information i frågor som måste beaktas i gränsöverskridande verksamhet. De förmedlar kontakter och hänvisar till rätt ansvariga myndigheter i samarbetet mellan Finland, Sverige och Norge. Gränstjänsten kartlägger och identifierar gränshinder, försöker lösa hindren och förmedlar information om olösta problem till det nordiska Gränshinderrådets medlemmar och nätverket av informationsbyråer. Nordkalottens Gränstjänst behandlar frågor som gäller Finland, Sverige och Norge och betjänar kunderna på tre olika språk. Detta föranleder översättnings- och tolkningskostnader som de andra nordiska informationsbyråerna inte har. Den största utmaningen i arbetet för att utveckla Gränstjänstens verksamhet är bristen på långsiktig nationell finansiering.

Nordkalottens Gränstjänst har arbetat med s.k. gamla gränshinder tillsammans med Gränshinderrådets finländska representant. Under året har man lyckats lösa bl.a. frågorna om fyramånadersregeln i Finland och gränsöverskridande användning av mobila livsmedelslokaler. Nya problem som identifierats gäller bl.a. gränsöverskridande biluthyrning, en viktig tjänst för turistnäringen i utvecklingen av gemensamma resepaket för områden i Finland, Sverige och Norge. För närvarande är det mycket dyrt att återlämna en hyrbil i ett annat land.

Sveriges beslut att inte betala garantipensioner till utlandet kommer att gälla cirka 17 000 personer i Finland. Beslutet har överraskat många och Nordkalottens Gränstjänst har informerat om frågan med hjälp av medierna. Gränstjänsten följer utvecklingen under övergångsåret och hjälper vid behov privatpersoner med frågor som uppkommer.

Tillverkarna av det traditionella samiska handarbetet Duodji kämpar fortsättningsvis med de norska tull- och momsavgifterna när de vill delta i mässor eller försäljningar i Norge. För samerna är hela Nordkalotten ett gemensamt marknadsområde. Nordkalottens Gränstjänst fortsätter förhandlingarna med de norska och finska skatte- och tullmyndigheterna om särlösningar för småföretagare. Det skulle underlätta den administrativa börda och likviditetsbörda som tullformalitetsbördorna för närvarande orsakar, men någon positiv lösning har ännu inte uppnåtts.

Nordkalottens Gränstjänst har ordnat 14 seminarier eller informationsmöten för olika målgrupper. Nätverket av lokala och regionala ansvariga myndigheter är ett viktigt stöd i Gränstjänstens praktiska arbete. Tre evenemang har ordnats för de ansvariga myndigheterna där deltagarna informerat om aktuella förändringar i sin egen verksamhet. På begäran av nätverket av ansvariga myndigheter ordnades ett gemensamt seminarium i Haparanda den 1 oktober om gränsöverskridande myndighetsinformation (65 deltagare). Nordkalottens Gränstjänst ordnade sitt årliga seminarium den 23–24 oktober i Tromsö där temat var tillväxten i Nordkalottens gränsöverskridande rörlighet (60 deltagare).

Under 2019 betjänade personalen på Nordkalottens Gränstjänst cirka 3 100 kunder. En fråga från en och samma kund kräver ofta samarbete mellan flera olika parter, och därför reflekterar antalet kunder inte direkt mängden kontakter. De vanligaste kontaktsätten är telefon och e-post. Den klart största delen av kontakterna, cirka 70 procent, kommer från privatpersoner i Finland. Gränstjänsten informerar också via Facebook (188 inlägg) och på Gränstjänstens webbplats registrerades 32 400 besök under årets lopp.

Gränstjänstens personal har deltagit i möten med Pohjola-Nordens rådgivningskommitté i Finland (5 st.) samt i de svenska (3 st.) och norska (1 st.) nationella aktörernas möten som medlemmarna i Gränshinderrådet har sammankallat inför sina gemensamma möten. I Norge har Gränstjänstens funktionär i arbets- och välfärdförvaltningen NAV deltagit i den svensk-norska förenklingsgruppens möte.

Nordkalottens Gränstjänst deltog som sakkunnig på mötena i den arbetsgrupp som Finlands finansministerium tillsatt för att under tiden maj–december utreda gränsområdessamarbetet mellan Finland och Norge samt hinder för samarbetet (Finansministeriets publikationer 2020:10). Gränstjänsten försåg utredaren med flera tidigare rapporter om gränssamarbetet som bakgrundsmaterial. I slutrapporten över utredningsarbetet konstateras bl.a. att det behövs ett rådgivnings- och informationsställe i regionen där kunderna och samhällena centraliserat får information om gränsöverskridande ärenden.

Hållbar utveckling

I februari 2019 godkände ministerrådets samarbetsministrar genomförandet av fyra projekt inom hållbar konsumtion och produktion: turism, utveckling av små samhällen, hållbara livsmedelssystem och jämställdhet i arbetslivet. Projekten finansierades ur budgeten för programmet Generation 2030 och sju olika ministerråds anslag. Budgeten för hållbar utveckling 2019 var totalt 429 000 euro.

Under ordförandelandet Islands ledning ordnades konferensen "Youth leading a Sustainable Lifestyle" i Reykjavik i april 2019. Konferensen sammanförde unga, företag och aktörer i det civila samhället för att

diskutera och främja hållbar konsumtion och produktion. Konferensen hade deltagare från över 100 olika grupperingar.

Ordförandelandet Island och nordiska ministerrådets sekretariat ordnade ett sidoevenemang under High Level Policy Forum (HLPF) i New York i juni. Det viktigaste evenemanget för unga 2019 var "Changing Climate, Changing Lifestyles", som ordnades på Åland i augusti. Evenemanget kopplade samman hållbar konsumtion och produktion (SDG 12) med klimatmålen (SDG 13).

Vision 2030 är en fortsättning på arbetet med Generation 2030, som också utgör en god grund för utvecklingen av ett grönt, konkurrenskraftigt och socialt hållbart Norden. Övergången till en hållbar livsstil och i synnerhet SDG12 är den röda tråden i Generation 2030, där unga aktivt deltagit. Särskilt den cirkulära ekonomin och bytesekonomin har starkt betonats och de praktiska åtgärderna drivs framåt.

Samarbetet och evenemangen kring lärande inom ramen för European Sustainable Development Network (ESDN) – 'Peer-learning platform' inleddes 2019. Målet är informationsdelning och lärande inom ämnen som tangerar den gemensamma Agenda 2030.

Konsumentfrågor

Nordiska konsumentgruppen, som består av tjänstemän vid de ministerier i de nordiska länderna som är ansvariga för konsumentfrågor och för Danmarks och Islands del av tjänstemän vid andra ämbetsverk inom konsumentförvaltningen, sammanträdde två gånger 2019. Mötena hölls i Reykjavik. På traditionellt sätt behandlades aktuella konsumentfrågor på nationell, EU-/EES- samt internationell nivå på mötena liksom även lagstiftningsprojektens framskridande. På vårens möte diskuterades i synnerhet de nordiska ländernas regeringsprogram, deras mål och fokusområden i konsumentpolitiken samt hållbar utveckling. Särskilda teman under höstens möte var de utmaningar digitaliseringen medför, ekonomisk rådgivning för konsumenterna och konsumenternas skuldsättning samt miljöfrågor.

Konsumentombudsmännen i Finland, Sverige, Norge, Danmark, Island, Grönland och Färöarna träffades i Köpenhamn 5–6.9.2019. Under diskussionerna framkom gemensamma konsumenträttsliga utmaningar, såsom utnyttjandet av artificiell intelligens och personuppgifter i marknadsföringen, marknadsföring med hjälp av miljöargument och reklam för konsumentkrediter.

Experternas samarbete inom konsumentfostran som pågått i årtal fortsätter ännu. Teman relaterade till konsumentfostran behandlades under året på två möten tillsammans med experter inom konsumentfostran från Sveriges och Estlands konsumentmyndigheter.

Konsument Europa i Finland (ECC Finland) ordnade ett gemensamt möte för de nordiska konsumentcentren i Helsingfors i maj 2019.

Trafik

Inom kommunikationssektorn har de nordiska länderna ett intensivt samarbete med deltagare från kommunikationsministeriet och de ämbetsverk som lyder under ministeriet samt med andra organisationer inom detta förvaltningsområde. En av de viktigaste samarbetsformerna har varit arbetsgruppen BEATA (Barents Euro Arctic Transport Area) Steering Committee, som bestått av representanter från olika ministerier, och den regionala arbetsgruppen BRWGTL (Barents Regional Working Group on Transport and

Logistics). Under dem har de nordiska länderna samarbetat i konkreta projekt. Dessutom deltar de nordiska länderna i samarbetet Northern Dimension on Transport and Logistics Partnership (NDPTL).

Huvudparten av det nordiska samarbetet inom vägsektorn sker inom ramen för Nordiskt vägförbund, NVF. Det nordiska samarbetet inom järnvägssektorn bygger på NIM-samarbetet mellan infrastrukturinnehavare (Nordic Infrastructure Managers). Samarbetet inom sjöfart är mångsidigt, och under 2019 ordnade man och deltog i många nordiska seminarier om sjötransporter. Inom luftfarten bedrivs regelbundet samarbete inom bland annat ICAO (Internationella civila luftfartsorganisationen). I den nordiska rotationen valdes Finland förra året till ICAO:s förvaltningsråd. Dessutom bedrevs samarbete inom ramen för NOLU (de nordiska luftfartsdirektörernas samarbetsgrupp). Utöver de ovan nämnda aktiviteterna pågår ett kontinuerligt samarbete inom olika sektorspecifika frågor på bilateral nivå.

Gränssäkerhet

Det nordiska samarbetet bedrevs under 2019 enligt etablerad praxis via Nordiska kustbevakningsforumet. Nordiska kustbevakningsforumet NCGF (Nordic Coast Guard Forum) fokuserade på informationsutbyte samt på utveckling av det operativa samarbetet inom Östersjö- och Bottenhavsområdet. Kustbevakningsmyndigheter för havsområdena från alla nordiska länder deltar i verksamheten. År 2019 ordnades Nordic Coast Guard-forumets chefsmöte i september i Norge (Bodö). Norska kustbevakningen var värd för mötet. Inom kustbevakningsforumet fortsatte diskussionen om de nordiska ländernas samarbetsmöjligheter och centrala prioriteringar i arktiska frågor och i kustbevakningssamarbetet med EU. De övriga nordiska länderna har gett Finland stöd under Finlands tvååriga (2017–2019) ordförandeskap för Arktiska kustbevakningsforumet (ACGF; Arctic Coast Guard Forum).

Dessutom har nordiska möten ordnats inom arbetsgrupperna för EU-rådet under 2019. Under mötena har man försökt hitta gemensamma nordiska ståndpunkter när det gäller att utveckla EU:s gränspolitik.

Invandrings- och medborgarskapsfrågor, inklusive samarbetet kring invandring och flyktingar

I den nordiska samrådsgruppen på hög nivå i flyktingfrågor, NSHF, fortsatte man det aktiva samarbetet inom invandrings-, asyl- och medborgarskapsfrågor. På ministermötet och i ämbetsmannaarbetsgruppen på hög nivå utbyts information framför allt i invandrings- och asylfrågor. Parallellt med beredningen av invandrings- och asylnpolitiken, utvecklingen av lagstiftningen och statistiköversikterna behandlas också mer konkret bland annat aktuella frågor som anknyter till asylsökande, frivillig återresa och återsändande, medborgarskapsfrågor samt omplacering. Under berättelseåret var Norge ordförande för NSHF.

Inom ramen för NSHF verkar fyra tematiska undergrupper, varav arbetsgruppen för återvandring och återvändande och arbetsgruppen för omplacering (resettlement) hör till inrikesministeriets förvaltningsområde. För arbetsgrupperna som behandlar integration respektive arbetskraftsinvandring ansvarar arbets- och näringsministeriet.

År 2019 sammanträdde i normal ordning den NSHF-samarbetsgrupp som på operativ nivå behandlar frågor som rör återresa och återsändande. Under berättelseåret var Norge ordförande för underarbetsgruppen.

Finland var i början av 2019 ordförande för den NSHF-samarbetsgrupp som på operativ nivå behandlar omplaceringsfrågor. Finland ordnade ett möte för samarbetsgruppen i juni i Helsingfors. I mötet deltog också representanter för UNHCR. På mötet behandlades aktuella frågor rörande omplacering, och erfarenheter utbyttes mellan de nordiska länderna och UNHCR. I juli övergick ordförandeskapet till Island, som ordnade ett möte i Reykjavik i december 2019.

De nordiska länderna utbyter årligen information om ändringar gällande medborgarskapsfrågor, lagstiftning och praxis samt statistik i en arbetsgrupp där Sverige innehade ordförandeskapet 2019. Sverige ordnade ett möte om medborgarskapsärenden i Stockholm i november.

De nordiska länderna diskuterar också frågor om tillämpningen av fri rörlighet för personer i en EES-arbetsgrupp, som sammanträtt mer sällan. Mellan mötena har de personer som ingår i nätverket utbytt information.

Samarbete kring integrationen av invandrare och flyktingar

Alla de nordiska länderna har under senare år utvecklat sina integrationstjänster. Dessa avser bland annat tillträde till arbetsmarknaden, språk och utbildning samt boende. En lyckad integration av invandrare i samhället och arbetslivet skapar möjligheter att dels möta den utmaning som de åldrande samhällenas försörjningskvot och mismatchningen på arbetsmarknaden medför, dels skapa mer kompetenspotential på arbetsmarknaden.

Integrationen av invandrare är ett område där de nordiska länderna kan lära sig av varandras åtgärder och samla information som är till nytta för alla. Finland intresserar sig särskilt för exempel från de övriga nordiska länderna på åtgärder för att förbättra sysselsättningen, inklusive sysselsättningen för personer med den mest utsatta ställningen på arbetsmarknaden, samt integreringen av invandrarkvinnor som sköter sina barn hemma. Även förebyggandet av regional ojämlikhet och det övergripande främjandet av invandrarnas deltagande är områden på vilka vi kunnat hämta exempel från andra länder.

Nordiska ministerrådet inledde och verkställde **ett nordiskt samarbetsprogram för integration av flyktingar och invandrare** åren 2016–2018. Programmet fortsätter åren 2019–2021. Samarbetet fokuserar på att utbyta erfarenheter och bredda kunskapsbasen samt utveckla den politiska dialogen.

Tack vare Nordiska ministerrådets samarbetsprogram har mycket information samlats in om **invandrarkvinnornas sysselsättning**. Kvinnor med invandrabakgrund har en särskilt dålig ställning på arbetsmarknaden i alla nordiska länder.

År 2019 har inletts ett informationsutbyte under Norges ledning om **förebyggande av hedersvåld**.

Samarbete inom räddningstjänsten, i synnerhet det s.k. Hagasamarbetet

Det nordiska samarbetet inom räddningsväsendet och den civila beredskapen har stärkts ytterligare under 2019. Ministrarna med ansvar för räddningsväsendet och beredskapsfrågor träffades i Oslo den 15 oktober 2019. Ministrarna från alla länderna var på plats. Mötet var ett samarbetsmöte som grundar sig på den s.k. Hagadeklarationen.

Målet med Hagasamarbetet är att stärka de nordiska samhällenas förmåga att reagera på allvarliga olyckor och kriser och därigenom skapa en stark kristolerans. Hotbilderna, riskerna och sårbarheterna är i stor utsträckning desamma i alla de nordiska länderna. Vikten av det nordiska och europeiska samarbetet inom räddningsväsendet och den civila beredskapen betonas samtidigt som verksamhetsmiljön i Europa förändras.

Norge var ordförande för Hagasamarbetet 2019. Ämbetsmannaarbetsgruppen sammanträdde ett par gånger under året. På ministermötet godkändes de s.k. Oslokonklusionerna om ett gemensamt nordiskt agerande, i synnerhet i anslutning till skogsbränder, CBRN-hot och nödkommunikation. I konklusionerna betonades dessutom vikten av beredskap inför hybridhot. Ordförandeskapet för Hagasamarbetet övergick till Danmark, som sammankallade ministrarna till möte 2020.

De högre cheferna inom räddningstjänsten

Det nordiska mötet för högre chefer inom räddningstjänsten ordnades i Norge i september 2019. På mötet diskuterades bl.a. de nordiska arbetsgrupper för skogsbränder som inrättades på föregående möte, CBRN samt nödkommunikationen. Diskussioner fördes också om EU:s räddningsmekanisms nya s.k. rescEU och det nordiska samarbetet i anslutning till detta.

De högsta cheferna för räddningstjänsten i de respektive länderna håller tät kontakt även mellan mötena. De högsta cheferna för räddningstjänsten i Sverige och Finland träffades i augusti för ett bilateralt möte.

EU-samarbete inom räddningsväsendet

De nordiska länderna har under årets lopp samordnat sina EU-åtaganden inom räddningstjänsten.

Nordic Coordination Forum

De nordiska länderna sammanträder gällande räddnings- och beredskapssektorn var sjätte månad i Bryssel för att på ämbetsmannanivå diskutera en samordning av ståndpunkterna samt utbyta information i syfte att förbättra de nordiska ländernas påverkningsmöjligheter och synlighet i internationella forum (EU/räddningstjänstsamarbete, Nato/civilberedskapssamarbete).

I mötena deltar förutom ministeriernas ansvariga ämbetsmän även de ämbetsmän från EU- och Nato-representationer som följer upp dessa frågor. Informationsutbytet har ansetts vara mycket nyttigt i synnerhet med tanke på EU-Nato-samarbetet.

Nordred-samarbetet

År 2019 sammanträdde den samarbetsgrupp för räddningstjänsten som grundar sig på det nordiska Nordred-avtalet två gånger, på våren i Stockholm och på hösten i Stavanger. Vårens möte ordnades dessvärre samtidigt som planeringsmötet inför Barents Rescue-övningen och Barents Joint Committees möte i Kiruna. Eftersom räddningsavdelningens representant vid både Nordred och Barents är en och samma person hade Finland ingen representation vid vårens Nordred-möte.

De ledande temana under Islands ordförandeskapsperiod har ännu inte helt slagits fast. På höstens möte i Stavanger presenterade Island som preliminära teman gränsöverskridande samarbete och kommunikation, samhällets beredskap inför olycksfall och kriser samt, till följd av föregående års händelser, skogsbränder. Man konstaterade även att samarbetsgruppen flexibelt kan anpassa sin verksamhet och de teman den behandlar utifrån vad läget i de nordiska länderna och världen kräver.

Statistikmötet NordFireStats

Det nordiska mötet med fokus på statistikföringen av eldsvådor ordnades i Karlstad i Sverige i oktober. Utöver de nordiska länderna deltog även Estland i mötet för femte gången. I år deltog även Tyskland (Berlin), Lettland och Litauen som observatörer. På mötet behandlades statistikföringen av eldsvådor i de respektive länderna, tillsammans med verksamhetens resultat, utmaningar och förfaranden. Syftet med NordFireStats-samarbetet är att producera jämförbar information om läget i respektive land genom att harmonisera termer och definitioner som används vid statistikföringen. På mötet 2019 fokuserade man på att harmonisera definitionen av branddöd genom en utvärdering av 50 olika scenarier.

Nordiskt samarbete inom förebyggande av bränder

Det nordiska mötet om förebyggande av bränder hölls i början av september i Reykjavik. På mötet presenterades ändringar i lagstiftningen och aktuella projekt i de respektive länderna. Dessutom diskuterades de nationella målen för förebyggandet av olyckor och säkerhetskommunikation.

Den nordiska brandvarnardagen ordnades för åttonde gången den 1 december. Alla nordiska länder påminde sina medborgare om att testa brandvarnarens funktion. I likhet med Finland hade flera länder också det regelbundna bytet av brandvarnare som tema. I Finland infaller den nordiska brandvarnardagen under brandsäkerhetsveckan.

Polissamarbete samt polis-, tull- och narkotikasamarbete

Polissamarbete

Det nordiska polissamarbetet är omedelbart och resultatrikt, och det bygger på traditionell nordisk samhörighet och jämlikhet. Samarbetet bygger på det arbete som utförs av underarbetsgrupper inom olika polisbranscher och nätverk under de högre chefernas strategiska övervakning. I underarbetsgrupper behandlas gemensamma nordiska ärenden, såsom trafiksäkerhet, materialanskaffning, datanätsbrottslighet, utbildning samt allmän ordning och säkerhet. Underarbetsgrupperna rapporterar om sitt arbete i första hand till polischefsgruppen, som är handledare för den operativa verksamheten inom samarbetet. Polisöverdirektörerna utvärderar och godkänner slutgiltigt de ärenden som har behandlats.

År 2019 innehades ordförandeskapet av Sverige, som skötte ansvaret föredömligt. De nordiska polisdirektörernas och överdirektörernas årliga möten ordnades i Sverige i maj och augusti. Ärenden som behandlades var bland annat rapporteringen och utvärderingen av expertgruppernas och expertnätverkens verksamhet, intensifieringen av samarbetet, hanteringen av migrationen, gränssäkerhetsärenden, Schengenutvärderingarna, resursfrågor, ny teknik och datanätsbrott. Utformandet av ett gemensamt nordiskt

förhållningsätt inom ramen för EU:s olika brottsbekämpande projekt, såsom inom EMPACT, konstaterades också vara en viktig gemensam fråga.



De nordiska polisdirektörerna med följe i Stockholm, oktober 2019. Bild: Svenska polisen

Polisen och Tullen i Norden (PTN)

PTN (Polisen och Tullen i Norden) verkar som ett nordiskt samarbetsforum för polisen och tullen. Ursprungligen fokuserade PTN enbart på bekämpning av narkotikabrott, men senare har verksamheten blivit ett sektorsövergripande och kunskapsbaserat samarbete. Norge var ordförande för PTN 2019. Under Norges ordförandeskap fortsatte diskussionen om att ändra PTN-samarbetet så att det blir så samordnat som möjligt med de europeiska brottsbekämpningsprioriteringarna, och man beslöt sig för att tillämpa denna strategi. Inom ramen för PTN-samarbetet bedrevs också operativt samarbete, särskilt mot datanätbrottslighet och organiserad egendomsbrottslighet. En av de viktigaste samarbetsformerna är de gemensamma nordiska sambandsmän för polisen och tullen som skickas ut till relevanta länder. För närvarande finns 33 sådana personer stationerade i 18 olika länder.

Samarbete i samefrågor

Det nordiska samarbetet i samefrågor sker dels i Nordiska ämbetsmannaorganet för samiska frågor (med stöd av Nordiska rådets rekommendation 13/1962) och dels som ett samarbete i form av gemensamma möten i löst samband med Nordiska ministerrådet (inget eget ministerråd) mellan de ministrar som i Finland, Sverige och Norge ansvarar för samordningen av samefrågorna och ordförandena för sametingen i dessa länder. I Finland är det justitieministern som har ansvar för samefrågorna, i Sverige kultur- och demokratiministern och i Norge region- och digitaliseringsministern. Ämbetsmannaorganet består av den finska, svenska respektive norska delegationen. I varje delegation ingår minst tre tjänstemän som representerar regeringen och Sametinget i det aktuella landet.

År 2019 var Sverige ordförande för samarbetet i samefrågor. Ämbetsmannaorganet sammanträdde den 2 september 2019 i Nikkaluokta, Sverige. På mötet behandlades en eventuell fortsättning på förhandlingarna om en nordisk samekonvention, presenterades en rapport från den arbetsgrupp som klarlagt organiseringen av det samiska språkrådet (Sámi Giellagáldu) och hur FN:s internationella år för ursprungsfolkens språk har genomförts i de tre länderna. Andra aktuella ärenden diskuterades också. År 2019 ordnades inget ministermöte.

Ungdomssamarbete

Ungdomens nordiska råd (UNR), utbytesprogrammet Nordjobb och Pohjola-Nordens ungdomsförbund

De mest synliga samarbetsformerna inom det nordiska ungdomssamarbetet var förutom ungdomsförbundets egen verksamhet Ungdomens Nordiska råd (UNR), och utbytesprogrammet Nordjobb, som i Finland samordnas av Pohjola-Nordens Ungdomsförbund (PNU). Ungdomens Nordiska råd (UNR), som sorterar under Nordiska rådet (NR), höll sin årliga session i Sverige i slutet av oktober. Tema för 2019 var *Gränshinder i Norden* och cirka 80 unga från de olika nordiska länderna deltog i sessionen. Ungdomspolitikerna utarbetade deklarerationer som vidarebefordras till Nordiska rådets session. Som UNR:s president 2019 verkade Barbara Gaardlykke Apol från Färöarna fram till sessionen, då finländaren Nicholas Kujala valdes till president för 2020.

Målet med programmet Nordjobb, som nu fyllt 35 år och som huvudsakligen finansieras av Nordiska ministerrådet (NMR), är att erbjuda nordiska unga i åldern 18–30 år sommarjobb, bostad samt kultur- och fritidsprogram i Norden. På detta sätt ökar man rörligheten på den nordiska arbetsmarknaden och kännedomen om de nordiska språken och kulturerna. År 2019 fick 33 unga sommarjobb i Finland via Nordjobb. Av dem kom 32 från Norden och en person från Estland. I Finland fanns jobben i huvudstadsregionen, Åbo, Tammerfors och Österbotten. År 2019 fick 273 finländska ungdomar jobb i andra nordiska länder via Nordjobb, jämfört med 318 år 2018. Fler än 1 981 finländare gjorde en ansökan till Nordjobb, vilket motsvarar cirka 40 procent av alla ansökningar. År 2018 marknadsfördes Nordjobbprogrammet för andra året i följd för arbetsgivare i Lappland och sökande i Estland. Under årets lopp presenterades Nordjobb för unga i olika gymnasier och läroanstalter, på mässor och garnisoner i hela Finland.

Pohjola-Nordens Ungdomsförbund (PNU) erbjuder sina medlemmar och medlemsorganisationer samt dem som är intresserade av nordiska teman mångsidigt program både i Finland och i övriga Norden. PNU har 8 lokalavdelningar, 27 medlemsorganisationer och cirka 3 200 enskilda medlemmar runt om i Finland. PNU:s prioriterade område och innehållsmässiga tema för år 2019 var *”Den nordiska välfärdsstatens utmaningar och framtid”*. Pamfletten *Pohjola 2030* (Norden 2030) om de ungas visioner om den nordiska välfärdsstatens framtid lyfte fram årets tema inför riksdagsvalet och var ett populärt evenemang. PNU fäste också uppmärksamhet vid Finlands EU-ordförandeskap 2019 genom att ordna ett sidoevenemang i samband med ungdomskonferensen. Under EU-valet lyfte PNU genom sin egen kampanj fram det nordiska samarbetets betydelse på EU-nivå. Förbundets organisatoriska tema för 2019 var att stärka lokalavdelningarna och förankra det politiska programmet bland organisationens lokalavdelningar och medlemsorganisationer. I samarbete med Svenska NU anordnades informationsdagar för studerande som är intresserade av nordiska studie- och arbetsmöjligheter. Samarbete med de övriga nordiska organisationerna bedrevs i anslutning till Nordens dag och demokratifestivalen SuomiAreena, och i år ordnades på ungdomsförbundets initiativ brunchseminariet *Kunnig arbetskraft – Finlands gåva till Norden?* PNU genomförde en gränshinderskampanj bland sina medlemmar samt bland unga och studerande i hela Norden via olika föreningar och ungdomsråd. Under kampanjen presenterades de gränshinder som framkommit direkt för riksdagsledamöterna i anslutning till Nordiska rådets session.

Nordiska barn- och ungdomskommittén (NORDBUK)

Under Islands ordförandeskapsperiod sammanträdde kommittén tre gånger (11.4 i Reykjavik, 3.9 och 21.11 i Köpenhamn). I samband med mötet på Island ordnades konferensen "*Youth Leading a Sustainable Lifestyle*", som samlade unga, företag och föreningar från alla de nordiska länderna. Under diskussionerna och workshopparna avhandlades hållbara produktions- och konsumtionsvanor. Under konferensen ordnades även en paneldebatt mellan de nordiska miljöministrarna och ungdomar.

NORDBUK har under våren 2019 ordnat två interna utbildningar för anställda inom ministerrådets olika sektorer. Syftet med utbildningarna är att fästa större uppmärksamhet vid barnens rättigheter samt att stärka de ungas roll i beslutsfattandet och se till att deras perspektiv beaktas i en större utsträckning. Utbildningarna fortsätter även 2020.

Stödprogrammet NORDBUK fick hösten 2019 det nya namnet NORDEN 0–30. Programmet administreras fortsättningsvis via Nordisk kulturkontakt (NKK). Största delen, ca 3/4 av NORDBUKs totala årsbudget, delas ut i form av understöd till aktörer inom fältet för olika projekt. Årsrapporten om Norden 0–30:s stödverksamhet blir klar den 16 mars. *ReGeneration 2030*-framtidsmötena på Åland fortsatte med stöd från NORDBUK. Mötena planerades fortsätta även 2020.

Under 2019 utsågs en separat expertgrupp till stöd för NKK, vars uppgift är att bedöma de ansökningar som inkommit till stödprogrammet. Expertgruppen består av fyra personer, varav minst två ska vara i åldern 18–30 år. Expertgruppen består av följande medlemmar: Rói Dam Dalsgarð, Färöarna (18–30), Amund Røhr Heggelund, Norge (18–30), Lotta Jarvenius Rössner, Sverige samt Mia Hanström, Åland. Som ersättare utsågs Ragnheiður Sigurðardóttir, Island samt Clara Halvarsson, Danmark (18–30). Gruppens mandatperiod är tre år.

År 2020 är det Danmark som är ordförande för NORDBUK. Året därefter övertar Finland ordförandeskapet.

Främjande av svenska språket

Nätverket Svenska nu motiverar och inspirerar finskspråkiga barn och ungdomar att våga använda svenska. Nätverkets skolprogram uppfyller kraven i de nationella läroplanerna genom att stöda språkpedagogiken och elevernas språkliga medvetenhet. Eleverna erbjuds autentiska möten med svenska språket och de uppmuntras att tro på sig själv och använda den svenska de kan. Programmens ämnesöverskridande natur och praktiska arbetssätt ger upphov till glädje, lekfullhet och kreativitet. Svenska nu betonar också betydelsen av mångsidiga språkkunskaper. Nätverkets artister har olika språkliga och kulturella identiteter, vilket väcker elevernas intresse för den kulturella mångfalden i Finland och övriga Norden.

År 2019 nådde Svenska nu drygt 78 000 elever och lärare i hela landet. Nätverket genomförde 790 workshoppar och lektioner samt 294 föreställningar och 376 skolor medverkade i dem. Över 6000 lärare deltog i fortbildningar och program samt besökte Svenska nu:s bord under mässor. Sammantaget deltog över 88 000 personer i Svenska nu-nätverkets verksamhet år 2019.



Sveriges ambassadör Anders Ahnlid och Björneborgs stadsdirektör Aino-Maija Luukkonen invigde Svenska nätverkets utställning den 12 april 2019 på stadsbiblioteket i Björneborg i samband med Sverigedagarna.

Bild: Svenska nu.

Svenska nu erbjuder olika program för att stödja svenskundervisningen i finskspråkiga skolor. I programutbudet ingick allt från filmvisningar, teater- och musikföreläsningar till guidningar, workshops och föreläsningar. Under verksamhetsåret erbjöds finskspråkiga skolor 30 olika program, varav 9 var nya. En ny stor helhet i verksamheten år 2019 var specialsatsningen i huvudstadsregionen som omfattade kulturbesök, naturskolor, matlagning och lärarfortbildning.

Svenska nu samverkade med Sveriges ambassad i Helsingfors för att stärka Sverige bilden regionalt inom ramen för Sverigedagarna. Elever i åk 6 och 9 erbjöds unika upplevelser under barnevenemang på Sveriges ambassad, på Ständerhuset och i samband med Europeiska språkdagen på Hanaholmen. Sverigepaket, den årliga informationsdagen om Sverige på Hanaholmen, kompletterades med regionala evenemang för högskolestuderande i Joensuu och Björneborg. År 2019 inleddes det nordiska musikprojektet Nordiska Band med en bandstart på Hanaholmen. Nordiska Band integrerar ämnesövergripande språkundervisning med personlig passion för musik.

Svenska nu:s styrka är den nära samverkan med läraryrket. Fortbildningsserien i huvudstadsregionen, kurser i Sverige, seminarier samt medverkan i svensklärarnas, språklärarnas och Utbildningsstyrelsens fortbildningar ingick i verksamheten för lärare. Svensklärare och studerande fick också utvärdera nätverkets program under Svenska nu-dagarna på Hanaholmen. År 2019 fick svensklärarna för första gången utvärdera verksamhetens

kvalitativa effekter i samband med en enkät i slutet av året. Lärarna ansåg att Svenska nu:s besök har ökat intresset för svenska språket och studiemotivationen hos eleverna.

Under året 2019 lanserade Svenska nu sammanlagt sju nya läromaterial med olika teman och varierande svårighetsgrader. I de nya materialen ingår allt från videobaserade helheter till mera praktiska material. Med de nya läromaterialen nådde Svenska nu även nya målgrupper: förskolebarn och elever i åk 1-2 med läromaterialet Språkliga smakbitar och högskolestuderanden med läromaterialhelheterna Affärsmagasinet Forum och Sverigepaket. Efterfrågan på materialet Språkliga smakbitar var stor, eftersom man från och med år 2020 i vissa kommuner kan studera svenska redan från årskurs ett.

BILAGOR

Nordiska ministerrådets budget 2019

Nordiska ministerrådets budget för 2019 uppgick till 956 679 tusen danska kronor. Budgeten täcks nästan helt och hållet av de nordiska ländernas bidrag, som fastställs utgående från respektive lands bruttonationalinkomst. Självstyrena deltar inte i finansieringen av Nordiska ministerrådets budget med egna särskilda betalningsandelar.

Landsvisa budgetandelar 2017–2019 (miljoner danska kronor till gängse pris)						
	2017		2018		2019	
Danmark	186,1	20,2 %	197,8	21,1%	201,8	21,4 %
Finland	145,6	15,8 %	150,9	16,1%	155,6	16,5%
Island	8,3	0,9 %	9,4	1,0%	12,3	1,3 %
Norge	292,1	31,7 %	283,1	30,2%	267,9	28,4%
Sverige	289,4	31,4 %	296,2	31,6%	305,6	32,4%

Växelkursen har varit 1 Euro ≈ 7,45 DKK.

Budgeten för 2019 (956 679 tusen danska kronor) är ca 128 mn €. Finlands betalningsandel ca 28 mn €, innehåller en utjämningsandel som bygger på en mellanstatlig överenskommelse om tillträde till högre utbildning.

Budgeten har i relation till prisnivån och medlemsländernas bruttonationalprodukt minskat en aning. Budgeten för de senaste åren har utgått från en oförändrad ram.

Budgeten 2019 bereddades i samarbete med Nordiska rådet.

Budgeten 2019, som även kan beställas i tryckt format, finns också på webben i skandinavisk språkversion samt i sammanfattning på finska på adresserna:

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:norden:org:diva-5421>

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:norden:org:diva-5467>

Nordiska möten, seminarier och konferenser 2019

POLITISKA RIKTLINJER FÖR DET NORDISKA SAMARBETET

Statsministrarnas samarbete

- 20.8 De nordiska statsministrarnas möte i Reykjavik
29–31.10 I samband med nordiska rådets 71:a session, Stockholm
De nordiska statsministrarna och ledarna för de självstyrena (N8)

Samarbetsministrarnas samarbete

- 6.-7.2. NSK och MR-SAM, Reykjavík
24.4. MR-SAM och NSK, Köpenhamn
18.-19.6. NSK, Reykjavík och MR-SAM, Hella
2.-3.9. NSK och MR-SAM, Edinburgh
28.-29.10. NSK och MR-SAM i samband med Nordiska rådets 71:e session, Stockholm
9-10.12. NSK, Köpenhamn

Det nordiska samarbetet inom utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik

- 9–10.4 Nordiskt försvarsministermöte, Visby
11.9. N5 UMI-möte, Reykjavík
30.10. N5 UMI-möte, Stockholm

Samarbete i utvecklingsfrågor

- 31.10 Biståndsministrarnas möte i samband med Nordiska rådets 70:e session, Oslo

SAMARBETE INOM NORDISKA MINISTERRÅDETS SEKTORER

Kultursamarbete

- Ministermöten
29.5 MR-K 1/Videomöte
30.10 MR-K 2/Stockholm
- Ämbetsmannakommitténs möten
16.1 ÄK-K 1 Videomöte
19.3 ÄK-K 2 Reykjavik
9.4 ÄK-K 3 Videomöte
13.6 ÄK-K 4 Köpenhamn
11.9 ÄK-K 5 Akureyri
4–5.12 ÄK-K 6 Köpenhamn
- Centrala evenemang
3–5.6 Arctic Summit II, Rovaniemi
12.6 Hur borde det framtida nordiska kultursamarbetet se ut ? Förberedande seminarium inför det nya nordiska samarbetsprogrammet inom kultur, Köpenhamn
10.9 Kulturforum, Reykjavik
2–3.12 Nordic Dialogues; Towards an inclusive cultural sector, avslutande konferens för Norges prioritetsprojekt inom kultursektorn, Oslo
Hela året, den ambulerande utställningen The Weather Diaries –West Nordic Fashion in the Baltics

Samarbete inom utbildnings- och forskningsområdet

Ministermöten

9.4 MR-U 1 Reykjavik, Island

Ämbetsmannakommitténs möten 2019

26.2 ÄK-U 1, Köpenhamn, Danmark

19–21.6 ÄK-U 2, Borgarnes, Island

18.9 ÄK-U 3, Köpenhamn, Danmark

5.12 ÄK-U 4, Köpenhamn, Danmark

Centrala evenemang

26–27.3 Konferens om småbarnspedagogik, Oslo. Samarbete med Norge

31.8 Nordisk konferens om kvaliteten på högskoleutbildningen, Reykjavik

16.9 Framtidens kompetenser – seminarium, Köpenhamn

19.9 Seminarium om kvinnors egenmakt i akademien, Reykjavik

10.10 Konferens om basfärdigheter riktad till unga, Reykjavik

10.11 Seminarium om unga och det nordiska språksamarbetet, Varmaland, Island

11–12.11 Stöd till nya lärare – seminarium, Reykjavik

9–10.12 Demokrati i skolan och utbildning för alla – seminarium, Reykjavik

Miljön Miljö- och klimatministrarnas möten (MR-MK)

10.4 Ministermöte, Reykjavik

30.4 Ministermöte i samband med NR:s session, Stockholm

Ämbetsmannakommittén (EK-M)

28.1 Köpenhamn

21.3 Videomöte

13.6 Akureyri

17.9 Köpenhamn

18.11 Köpenhamn

Ministrarna för boende och byggande hade möte 10.10 i Reykjavik.

Näringslivs-, energi- och regionalpolitik

Möten för näringslivspolitik 2019

27.6 MR-N ministermöte (Riikka Aaltonen)

18.2 ÄK-N Köpenhamn (Riikka Aaltonen)

25.4 ÄK-N Oslo, Nordic Innovation med (Riikka Aaltonen)

27.11 ÄK-N Köpenhamn (Riikka Aaltonen)

Energipolitik

MR-E

28.6 Reykjavik

ÄK-E

20.2 Köpenhamn

24.4 Köpenhamn

2.10 Reykjavik

13.12 Stockholm

1.10 Möte på hög nivå, Reykjavik

1.10 Ordförandeskapseminarium, Reykjavik

Nordiskt samarbete inom ekonomi- och finanssektorn

- 18.10 Nordiskt finansministermöte, Washington
ÄK-Finans sammanträdde tre gånger, i Reykjavik, Oslo och Köpenhamn

Jord- och skogsbrukssektorn samt fiske- och livsmedelssektorn

- 26.8 MR-FJLS, Reykjavik
- 5.3 och 27.11 ÄK-FJLS Exekutiv, Köpenhamn
- 4.4 ÄK-FJLS Jord och Skog, Köpenhamn
- 14.11 ÄK-FJLS Jord och Skog, Reykjavik
- 28.3 ÄK-FJLS LIVS, Köpenhamn
- 23.10 ÄK-FJLS LIVS, Reykjavik
- 16.5 ÄK-FJLS FISK, Reykjavik
- 26.11 ÄK-FJLS FISK, Köpenhamn
- 31.5 Styrgruppen Ny Nordisk Mat, Reykjavik

Social- och hälsovårdspolitik, inklusive jämställdhetssamarbete

Nordiska social- och hälsovårdsministrarnas möte

- 27.3 MR-S Reykjavik
- Nordiska ämbetsmannakommittén för social- och hälsovårdsfrågor (ÄK-S)
- 6–7.2 Köpenhamn
- 28.5 Stykkishólmur
- 9–10.10 Bryssel
- 28.3 Emotional wellbeing of children; School as the venue for mental health promotion, prevention and early intervention, Reykjavik
- 9–10.5 Nordic Network on Disability Research – konferensen Inclusion and Exclusion in the Welfare Society, Köpenhamn
- 29.5 Equity in Health and Wellbeing, Challenges in the Nordic Region, Reykjavik
- 11–13.6 Nordiskt kringevenemang om inkluderade utbildning för barn vid CRPD-parternas möte i New York
- 2–5.9 NOMESKO och NOSOSKO statistikkommittéernas årliga plenarmöte, Koli
- 10–11.9 Nordiskt kanslichefmöte, Köpenhamn
- 8–9.10 3rd Nordic Conference on Pediatric Medicines, Helsingfors
- 13.11 Nordic Meeting on Disability Policy and Practice – seminarium, Tallinn
- 10.12 Myndighetsmöte om övervakningen av god laboratoriepraxis (GLP), Helsingfors

Jämställdhetssamarbete

- 16.9 Ministermöte om jämställdhetspolitik (MR-JÄM), Reykjavik
Ämbetsmannakommittén för jämställd (ÄK-JÄM) - 3 möten:
- 14–15.2 Köpenhamn
- 12–13.6 Torshavn
- 28–29.11 Köpenhamn
- 11–22.3 CSW63, New York, nordiska kringevenemang
- 2–3.4 Tekniskt seminarium tillsammans med EPIC (Equal Pay International Coalition), Reykjavik
- 4–5.4 Konferens om framtidens arbetsliv och jämställdhet på arbetsmarknaden, Reykjavik
- 12–13.6 Konferens och Barbershop om jämställdhet på arbetsmarknaden, Torshavn

- 17–19.9 Konferensen To år etter #MeToo, Reykjavik
- 11–13.10 Paneldebatt om jämställdhet i Arktis ytterområde, Arctic Circle Assembly, Reykjavik
- 20.10 Seminarium; unga kvinnor och män, utslagning och prostitution, Köpenhamn
- 14.11 Offentliggörandet av rapporten The State of the Nordic Fathers, Köpenhamn

Samarbete om arbetslivet

- 3.4 Ministerrådet för arbetsliv (MR-A), Reykjavik
- 27–28.3 Ämbetsmannakommittén för arbetsliv (ÄK-A) Köpenhamn
- 3.10 Ämbetsmannakommittén för arbetsliv (ÄK-A) Hveragerð, Island
- 2.10. Future of Work-verkstad för ÄK och alla dess sektorer samt Fafo, Hveragerð
- 6–7.2 ÄK-A:s arbetsmiljöutskott, Helsingfors
- 7–8.2 ÄK-A:s arbetsmarknadsutskott, Helsingfors
- 9–10.5 ÄK-A:s arbetsrättsutskott, Stockholm
- 1.10 ÄK-A:s alla utskott, Hveragerð
- 21.11 De nordiska ländernas, de baltiska ländernas och Polens EU-samordningsgrupp i Bryssel
- 4–5.4 "Nordic Conference on the Future of Work; Towards the ILO Centenary", Reykjavik
- 17–19.9 Konferens om effekterna av #metoo-rörelsen, Reykjavik
- 7.11 Konferensen The working conditions of tomorrow, Reykjavik
- 22.5 De nordiska ländernas, de baltiska ländernas och Polens EU-samordningsgrupp i Bryssel
- 22.5 Nordic conference on integration of foreign borns on the labour market, with special focus on women, Stockholm
- 24.8 Nordic-Baltic Expert Seminar on Fair Competition and Fair Working Conditions, Stockholm
- 15.-16.5 Framtidens arbetsmarknad i de nordiska länderna – den teknologiska utvecklingens påverkan på jobben och behoven av kompetens 2018 Stockholm
- 21.11 PIAAC-expertseminarium, Stockholm

Lagstiftningssamarbete och annat rättsligt samarbete

- 2.9 MR-lag, Reykjavik
- 28.2 ÄK-lag, Köpenhamn
- 9.5 ÄK-lag, Reykholt, Island
- 9.10 ÄK-lag, Reykjavik

Digitalisering

MR-DIGITAL

- 14.6 Reykjavik, Culture House
- 27.11 Riga, Nordic Council of Ministers Office

HNG-DIGITAL

- 24.1 Köpenhamn, Nordic Council of Ministers Secretariat
- 11.4 Reykjavik, Ministry of Finance and Economic Affairs
- 13.9 Köpenhamn, Nordic Council of Ministers Secretariat
Det inplanerade mötet i december flyttades fram till 22.1.2020

ÖVRIGT NORDISKT SAMARBETE

Gränshinderarbete, gränshinderrådets möten

14–15.2	Snekkersten, Danmark
8.4	Köpenhamn
27.6	Reykjavik
9.9	Köpenhamn
31.10	Stockholm
9.12	Videomöte

Samarbete inom gränssäkerhet

Nordic Coast Guard-forumets chefsmöte i Bodö, Norge, september 2019

Samarbete inom räddningstjänsten

1. De nordiska ministrarna med ansvar för räddningsväsendet och beredskapsfrågor träffades i Oslo 15.10.2019. Ministrarna från alla länderna var på plats. Mötet var ett samarbetsmöte som grundar sig på den s.k. Haga-deklarationen.
2. Mötet för högre chefer inom räddningstjänsten ordnades i Norge i september 2019.
3. De nordiska länderna sammanträder gällande räddnings- och beredskapssektorn var sjätte månad i Bryssel för att på ämbetsmannanivå diskutera en samordning av ståndpunkterna samt utbyta information i syfte att förbättra de nordiska ländernas påverkningsmöjligheter och synlighet i internationella forum (EU/räddningstjänstsamarbete, Nato/civilberedskapssamarbete).
4. År 2019 sammanträdde den samarbetsgrupp för räddningstjänsten som grundar sig på det nordiska Nordred-avtalet två gånger, på våren i Stockholm och på hösten i Stavanger.
5. Det nordiska mötet med fokus på statistikföringen av eldsvådor ordnades i Karlstad i Sverige i oktober.
6. Det nordiska mötet om förebyggande av bränder hölls i början av september i Reykjavik.

Polissamarbete

De nordiska polisdirektörernas och överdirektörernas årliga möten ordnades i Sverige i maj och i augusti.

Ungdomssamarbete

- 27.2 Offentliggörande av pamfletten Pohjola 2030 (Norden 2030)
- 18.7 Brunchseminariet Kunnig arbetskraft – Finlands gåva till Norden?
- 15.8–30.10 Gränshinderkampanjen
- 23–25.10 Session för Ungdomens Nordiska råd i samband med Nordiska rådets 71:a session, Stockholm
- 4.11 Alternativ Norden- infodag om nordiska karriärmöjligheter